

Retouradres : Gilbert Cant Per-
straat 88 9120 Haasdonk

'T GROENE
WAASLAND

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1
P 708696

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
32ste jg - nr 2; maart 2012 - nr 174

N A T U U R E N M I L I E U

Ecologische

Voetafdruk

Er is maar één aarde...

I N H E T W A A S L A N D

Ondanks mooie principes, vormt het leefmilieu geen prioriteit in het nieuwe regeerakkoord van Di Rupo I. Hiermee mist de nieuwe regering een gouden kans. **Nu blijft vergroening iets voor de politieke marge.** Verschillende milieuorganisaties waaronder Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, Natuurpunt en WWF concluderen dat deze nieuwe regering onvoldoende doordrongen is van de noodzaak om onze economie en maatschappij duurzamer te maken.

En dit ondanks alle campagnes die in het verleden georganiseerd werden om aan te tonen dat onze Ecologische Voetafdruk (EV) de draagkracht van de aarde ver overstijgt.

In het dossier van Jenny De Laet (ABLO) rond deze problematiek lezen we dat economische groei best te combineren is met het verkleinen van onze EV (zie pag.6). **Maar onze politici lijken daar niet van overtuigd.**

Uit het nieuwe regeerakkoord, en vooral uit wat er niet in het akkoord staat, blijkt dat leefmilieu helaas nog altijd wordt beschouwd als een probleem in de marge van economische en sociale vragen.

Er zijn wel enkele positieve punten maar we komen met deze geïsoleerde maatregelen niet in de buurt van een duurzame transitie. **België en Vlaanderen blijven één van de slechtste leerlingen wat betreft het duurzamer maken van onze samenleving.**

De natuur- en milieuverenigingen betreuren dan ook de verschillende contraproductieve maatregelen zoals het onmiddellijk schrappen van fiscale aftrekbaarheid voor investeringen in energiebesparing, het beperkt innen van de nucleaire rente, de daling van de dotatie aan de NIMBS, die al in crisis verkeert. Het valt te vrezen dat dit beleid op lokaal niveau wordt overgenomen. Verschillende gemeentebesturen pasten hun premiereglement voor duurzaam bouwen en isolatiemaatregelen aan. De beslissing van de regering om de bevoegdheden "Leefmilieu, Energie en Mobiliteit" toe te vertrouwen aan een staatsecretaris en niet

aan een volwaardig minister is een indicatie van het belang dat deze regering aan deze onderwerpen hecht. De versnippering van bepaalde bevoegdheden vormt een nog grotere valkuil. Het gebrek aan maatregelen voor een groene fiscaliteit is een gemiste kans want dit kon een geweldige hefboom voor verandering zijn.

Al deze elementen maken dat de milieuorganisaties zich zorgen maken over de aanpak van de milieuvraagstukken door de regering Di Rupo I. De organisaties vragen de eerste minister en zijn hele regeringsploeg om deze problematiek de aandacht te schenken die ze verdient en om de kans te grijpen om ons land op weg te zetten naar een duurzame economie met respect voor mens en milieu. (bron: BBL)

Zoals Jenny De Laet in haar artikel schrijft: **"De mensheid heeft dus geen keus: de ecologische voetafdruk moet worden verkleind in het belang van het milieu en de mensheid."**

Openingsuren van het secretariaat van **ABLO**vzw:
ablo.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u

Dinsdag: tussen 14u en 18u

woensdag: tussen 14u en 18u

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren van het secretariaat van

't groene waasland:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

KAARSJES VOOR VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Voor Vogelbescherming Vlaanderen is 2012 een heel bijzonder jaar. Ze viert namelijk haar 10-jarig jubileum, de 50ste jaargang van haar populairwetenschappelijk ledentijdschrift 'Mens & Vogel' en de 35ste verjaardag van de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen die als autonome werkgroep onder haar vleugels werkt. Deze dynamische werkgroep zorgde er in 35 jaar tijd voor dat de Kerkuil opnieuw in heel Vlaanderen broedt, in de ene provincie al wat talrijker dan in de andere. Verder is Vogelbescherming Vlaanderen de koepelorganisatie van de tien Vlaamse Opvangcentra voor Vogels en Wilde Dieren die in 2011 samen bijna 30.000 noodlijdende, wilde dieren opvingen. In een unieke samenwerking met deze centra streeft ze ernaar zoveel mogelijk hulpbehoevende dieren op een professionele manier te verzorgen en terug in de natuur vrij te laten. Vogelbescherming Vlaanderen is ook bijzonder actief op juridisch vlak. Ze strijdt voor het verkrijgen van een strikte uitvoering van de wetten en reglementen die de vogels beschermen en ze ijvert voor de verbetering en verfijning van die wetgeving. Door toedoen van alerte vogelbeschermers worden jaarlijks tientallen illegale vogelvangsters en -handelaars, jagers en stropers die de wet overtreden, geverbaliseerd en met succes voor de rechter gebracht. Ter gelegenheid van deze jubilea maakt Vogelbescherming Vlaanderen graag anderen blij met de exclusieve zakgids 'Kijken naar Vogels' die je gratis ontvangt wanneer je nu lid wordt van Vogelbescherming Vlaanderen. Met de mededeling 'Groene Waasland' kan dit voor **7,50 euro i.p.v. de gebruikelijke 15 euro**. Schrijf deze bijdrage over op IBAN: BE61001409877317 — BIC: GEBABEBB en je mag de zakgids 'Kijken naar Vogels' weldra in je brievenbus verwachten.

Kijken naar Vogels

Exclusieve zakgids voor leden van
Vogelbescherming Vlaanderen

Vogelbescherming Vlaanderen Vzw
Koetshuis • Stadspark
Walburgstraat 37 • 9100 Sint-Niklaas
www.vogelbescherming.be
info@vogelbescherming.be
IBAN: BE61001409877317
BIC: GEBABEBB.

KOKMEEUW KLEURRINGONDERZOEK AFGELOPEN BROEDSEIZOEN IN HET MOLSBROEK

Voor het derde opeenvolgende broedseizoen liep een kleurringonderzoek naar kokmeeuwen in de broedkolonie in het Molsbroek. De eerste kokmeeuwen verschenen traditiegetrouw medio februari. Al snel werden de kleurcombinaties EEEY en EEWM (beide adult) ontdekt onder de aanwezige meeuwen. Uiteindelijk werden 82 meeuwen gekleurringd.

Hybride kokmeeuw x zwartkopmeeuw

Een grote verrassing was de aanwezigheid van een volwassen hybride kokmeeuw x zwartkopmeeuw die vanaf 13 maart werd waargenomen in de kolonie. Al snel werd ze baltsend en copulerend met een kokmeeuw gezien. Het bleek een vrouwtje te zijn en na enkele weken observatie werd haar territorium min of meer duidelijk. Het nest kon worden gelokaliseerd, de hybride kon worden gevangen, gefotografeerd en volledig opgemeten. Ook het legsel werd gefotografeerd, gemeten, gewogen en van nabij gevolgd. Haar drie-legsel slonk snel tot 1 ei. Na 34 dagen (normale broedduur 24 dagen) bleek het overgebleven ei nog steeds niet gekipt en kon met zekerheid een mislukt broedgeval vastgesteld worden.

Broedseizoen kokmeeuw

De aanhoudende droogte in het voorjaar zorgde ervoor dat we al medio mei aan de slag konden met het vangen, ringen en kleurringen van juveniele meeuwen. Vanaf begin juni werd de kolonie zo goed als ontoegankelijk, gezien varen met kajak sterk bemoeilijkt werd door de zeer lage waterstand. Vanaf 18 juni was het gros van de jongen uitgevlogen en dienden we ons ringwerk vroeger dan gewoonlijk te staken. Resultaat: 83 kokmeeuwen werden geringd, waarvan 82 gekleurringd (6 adulten en 76 juvenielen).

Terugmeldingen

Wat het totale project betreft hebben we 674 kokmeeuwen gekleurringd, waarvan we op 1 december al 199 terugmeldingen kregen van 90 verschillende vogels. De meeste buitenlandse terugmeldingen komen uit Spanje en Frankrijk. Er tekent zich dan ook een mooi West-Zuidwest trekpatroon af. Ten oosten van de broedkolonies zijn, op enkele uitzonderingen van juveniele dispersie na, geen terugmeldingen gedaan.

Dank

Het kleurringen van jonge meeuwen in een moeilijk toegankelijk moeras is een hele klus. Dat zou niet mogelijk geweest zijn zonder de gedreven inzet van Bob Van Lembergen, Kris Leunis, Michel Parys, Geert De Smet, Michaël Crapoen, Joris Everaert en Peter Duymelinck, waarvoor hartelijk dank!

Tim Audenaert

SNOEI- ORKAAN OVER TIELRODE!

Vraag :

**Welke bomen
zullen na deze
behandeling
binnen twee
jaar nog in
leven zijn?**

DE ECOLOGISCHE VOETAFDruk: EEN KRACHTIGE MILIEU INDICATOR

Bruto Binnenlands product (BBP) versus Ecologische voetafdruk (EV)

Het concept Ecologische Voetafdruk is onlosmakelijk verbonden met het begrip BBP.

Het Bruto Binnenlands Product (BBP) wordt doorgaans uitgedrukt in dollars of euro's per inwoner en is wereldwijd zowat synoniem met de

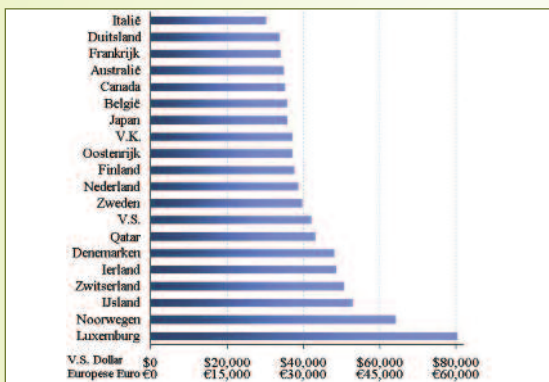

Fig. 1: Het BBP in Dollars en in Euro's voor de hoogste 20 landen.

rijkdom of het welzijn van een land (Fig.1). Een groei van het BBP wordt door economen gelijkgesteld met vooruitgang. Probleem is echter dat het BBP enkel geldstromen meet en geen kapitaal. Hierdoor worden alle vormen van commerciële productie, zonder onderscheid, op een positieve manier in rekening gebracht. Zo gaan ook de kosten voor het herstellen van de schade aan ecosystemen zoals bvb de BP-olievlek er voor zorgen dat het BBP van de betrokken landen toeneemt en deze landen dus bekend staan als economisch groeiend terwijl door de olieramp de inkomens van heel wat mensen in het gedrang komen. Hoe paradoxaal het ook klinkt: een land dat geteisterd wordt door een Tsunami, zal 'economisch groeien' door de enorme kosten die dit meebrengt.

Verder houdt het BBP ook geen rekening met niet-commerciële activiteiten zoals vrijwilligerswerk, onderwijs, huishoudelijk werk enz. hoe belangrijk dergelijke activiteiten ook mogen zijn. Het geeft geen duidelijke informatie over fundamentele waarden zoals gezondheid, opvoeding, vrijheid van meningsuiting, culturele rijkdom, kwaliteit van de leefomgeving.... Tenslotte vertelt het BBP niets over de verdeling van de geproduceerde rijkdom en de sociale ongelijkheid die daarvan een gevolg kan zijn.

In 1990 lanceerde de VN een eerste aanvulling op het BBP met de 'Human Development Index'. Op basis van gegevens over levensduur, onderwijs en levensstandaard, krijgt elk land een score tussen 0 en 1 (Fig.2). Het is alvast

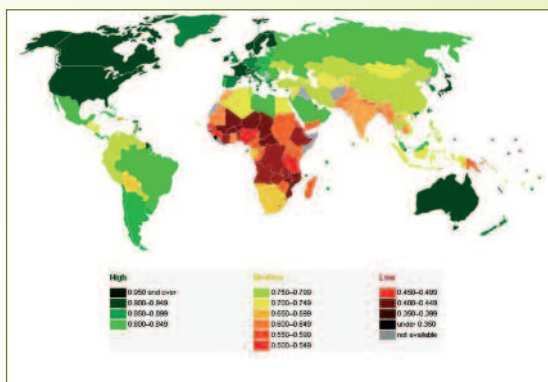

Fig. 2: De Human Development Index is gebaseerd op 3 variabelen, levensverwachting, educatie niveau en inkomens niveau.

duidelijk dat economische groei niet noodzakelijk parallel loopt met menselijk welzijn. Alhoewel reeds in de jaren 70 aan de alarmbel werd getrokken (Club Van Rome) ontbrak nog steeds een ecologische dimensie.

Als reactie hierop ontwikkelden twee Canadese onderzoekers Mathis Wackernagel en William Rees vanaf 1990 het begrip 'Ecologische Voetafdruk' (EV). Na vijf jaar studie en veel rekenwerk lanceerden ze dit model in het boek 'Our Ecological Footprint. Reducing human impact on the earth'. De mensheid leeft bij gratie van het ecosysteem Aarde. De natuurlijke rijkdommen van onze planeet worden door de mens aangewend om te voorzien in zijn le-

vensstijl. De Ecologische Voetafdruk is ontwikkeld als een allesomvattende methode die de impact van de mens op het ecosysteem Aarde meet. Sedert de lancering van de methode is er zeker niet stil gezeten. In België waren Eco-life vzw en VODO de eerste organisaties die campagnes rond de EV ontwikkelden. In Nederland gebeurde dit door 'de kleine Aarde'. Verschillende landen beslisten reeds om de EV te gebruiken om beslissingen te evalueren. Zeer recent besliste de EU ook om de EV als beleidsindicator te herkennen. Sedert 2003 wordt het studie- en beleidswerk rond de EV gecoördi-

www.wwf.be (Fig 3).

Het is onaanvaardbaar dat een toename van de EV wordt goedgepraat onder het mom van een onontbeerlijke economische groei. In zuiderse landen zoals Spanje, maar ook Italië, Portugal of Griekenland, gaat economische groei gepaard met een toename van de EV (Fig.4) . **Zowel Duitsland, Frankrijk als België slaagden er in het midden van de jaren zeventig in om hun BBP los te koppelen van de EV.** In Duitsland daalde de EV. met 29% (2005) terwijl het BBP rustig verder stijgt (Fig.5). Frankrijk slaagde er eveneens in om zijn EV los te koppelen van het BBP en wordt gekenmerkt door een vrij stabiele EV sedert de jaren zeventig. Ook België kon zijn EV los koppelen van het BBP maar sedert 1990 is opnieuw een toename van de EV waarneembaar (Fig.6)

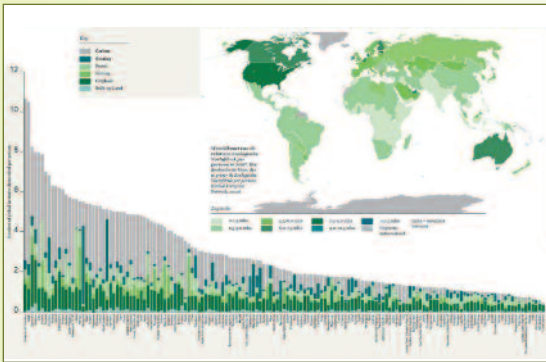

Fig. 3: De wereldkaart van de relatieve Ecologische Voetafdruk per persoon in 2007 (uit Living planet report 2010)

neerd door het 'Global Footprint Network' (GFN) <http://www.footprintnetwork.org> . Sedert 2006 verschijnt om de twee jaar 'The living planet Report'. Het GFN, WWF (World Wildlife Fund) en de Zoölogical Society of Londen geven hierin een overzicht van de Ecologische voetafdruk van nagenoeg alle landen

Fig.4: Ecologische voetafdruk en BBP per persoon in Spanje (uit Living planet report 2008)

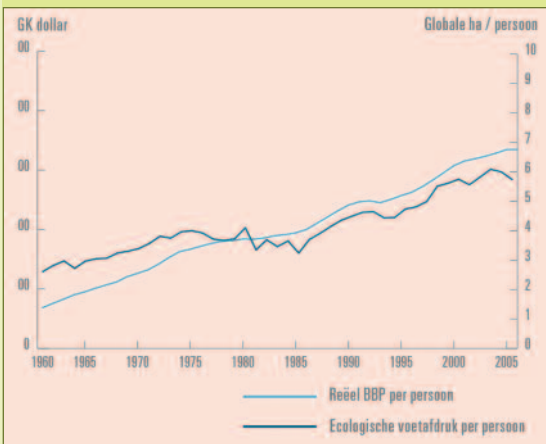

Fig.5: Ecologische Voetafdruk en BBP per persoon in Duitsland (Uit Living Planet Report 2008)

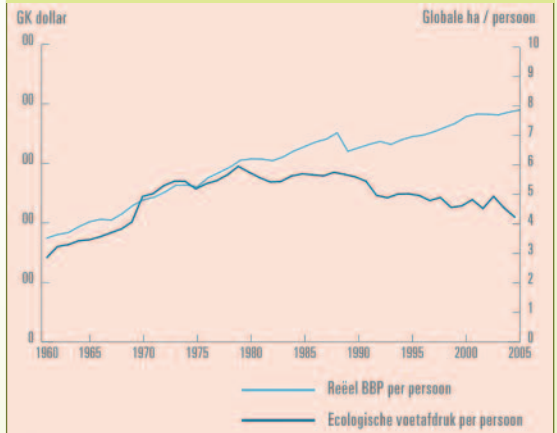
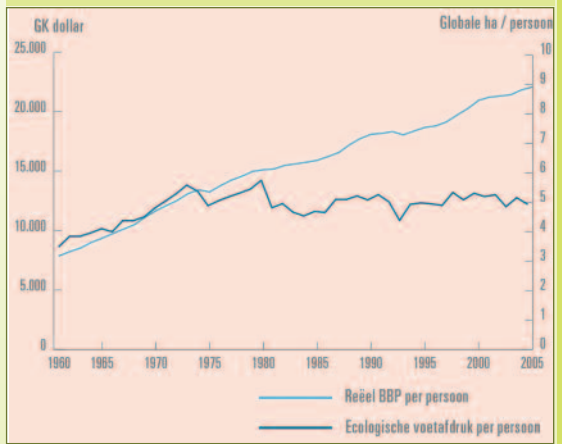

Fig.6A: Ecologische Voetafdruk en BBP van Frankrijk (hieronder) en België (op pagina 7) per persoon. (Uit Living Planet Report).

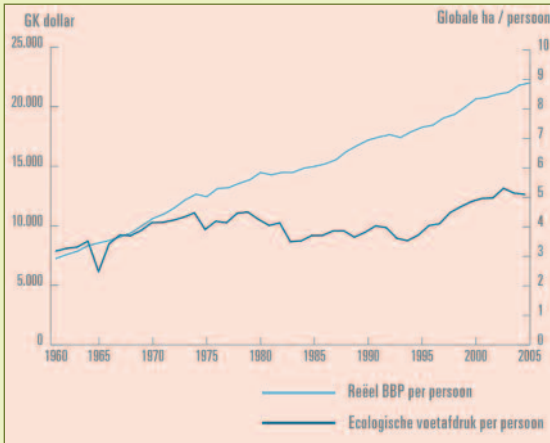

Fig.6B: Ecologische Voetafdruk en BBP van België per persoon. (Uit Living Planet Report).

Wat is nu die Ecologische Voetafdruk?

Per persoon, gezin, stad, land of zelfs voor de volledige planeet toont de Ecologische Voetafdruk in welke mate we beroep doen op de natuurlijke rijkdommen van onze planeet. Dit wordt uitgedrukt in de oppervlakte die nodig is om enerzijds aan onze grondstoffen en ruimte behoefte (= onze levensstijl) te voldoen en anderzijds het afval dat voortkomt uit onze activiteiten te verwerken. Daarvoor moest men uiteraard eerst weten wat de aarde te bieden heeft (= biocapaciteit). Door daarna een vergelijking te maken tussen onze behoefte (ecologische voetafdruk) en het aanbod (biocapaciteit) kan men nagaan of onze manier van produceren en consumeren ecologisch duurzaam is. We kunnen dit verduidelijken met een eenvoudig voorbeeld: Vertrekken we van een houten tafel dan is deze uiteraard gemaakt van hout. Dat hout is afkomstig van bomen en die bomen staan in een bos. Dus kunnen we al het hout dat we gebruiken omrekenen naar een oppervlakte bos. Op die manier kunnen we gans onze levensstijl omrekenen naar verschillende oppervlakte types. Aan de ene kant hebben we dus het aanbod van onze planeet nodig. De planeet bestaat uit verschillende oppervlakte types die grondstoffen produceren en/of afvalstoffen kunnen regenereren. Zo produceren onze bossen hout dat wij gebruiken als bouw materiaal, meubels, papier, karton..maar onze bossen verwerken ook CO₂ die wij uitstoten. Al deze oppervlakte types (bossen, rivieren, land-

bouwgronden...) vormen samen de biocapaciteit of de biologisch productieve oppervlakte van onze aarde. **De wereldwijde biocapaciteit wordt geschat op 11,9 miljard globale hectare (gha).** Men werkt met de eenheid 'globale of mondiale hectare' omdat verschillende oppervlakte types verschillen in opbrengst (Fig. 7).

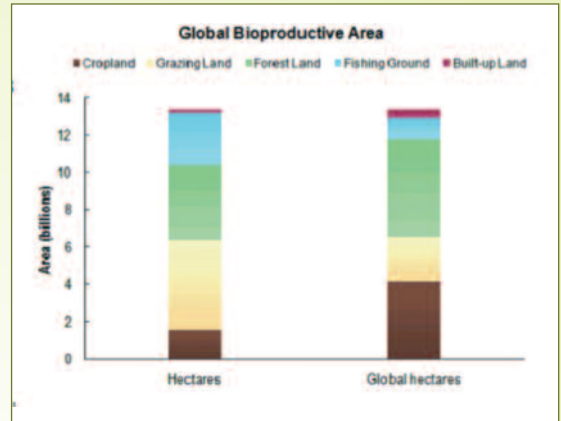

Fig.7: Relatieve oppervlakte van verschillende landtypes in hectare en globale hectare [uit 'The ecological footprint Atlas 2008'

Aan de andere kant zijn er onze behoeften om te voorzien in onze levensstijl. Daarvoor kijkt men naar de biologisch productieve oppervlakte die nodig is om hieraan te voldoen. In de voetafdruk methodologie wordt hiervoor gebruik gemaakt van zes **landgebruiktypes** (Fig 8):

- ◇ **Akkerland:** de oppervlakte nodig voor het telen van gewassen voor voeding (inclusief de voedergewassen voor veeteelt), vezels (zoals katoen....) en energiegewassen (bv Koolzaad voor biodiesel). Op basis van de opbrengstcijfers (ton/ha) kan men de akkerlandvoetafdruk berekenen.
- ◇ **Graasland:** de oppervlakte nodig voor de producten van dierlijke oorsprong (melkproducten, vlees,....).
- ◇ **Bosland:** de oppervlakte nodig voor de producten op basis van hout (brandhout, meubels, papier, karton.....)
- ◇ **Visland:** de oppervlakte van zeeën, rivieren en meren. Om nu mariene gebieden te kunnen vergelijken met terrestrische gebieden,

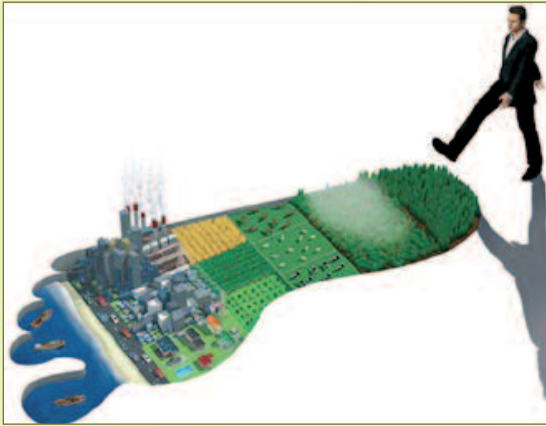

Fig.8: De verschillende land gebruik types voorgesteld in 'Voet' vorm

vergelijkt men de productie van dierlijke proteïnen van veeteelt en visvangst. Aangezien de proteïnen van vlees en vis gelijk zijn kan men via visvangstcijfers een oppervlakte visland vergelijken met een equivalente oppervlakte akker- en graas- land die nodig zouden zijn geweest voor de productie van evenveel proteïnen.

♦ **Energiegrond:** De oppervlakte (ongebruikte bossen) die nodig is om de antropogene CO2 emissies op te vangen. Ongeveer een kwart kan opgenomen worden door oceanen. Aangezien het hier echter gaat om biologisch weinig productieve oceanen, wordt dit niet opgenomen in de voetafdruk. De overige drie kwart moet opgenomen worden door bossen die niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

♦ **Bouwland:** de oppervlakte gevormd door onze infrastructuur (gebouwen, wegen, haven, bedrijventerreinen....)

De sterkte van het voetafdrukmodel bestaat er in dat men de verschillende landgebruikstypes met elkaar kan vergelijken. Men kan dus niet alleen appels met peren vergelijken maar ook nagaan wanneer we teveel appels en peren plukken.

Omdat de ecologische voetafdruk de milieu-impact meet van elke activiteit die gebruik maakt van biologisch productieve aarde kunnen toch sommige milieu-impacten niet in rekening gebracht worden:

- ♦ Stoffen die niet door ecosystemen kunnen

verwerkt worden.

- ♦ Watergebruik en watervervuiling.
- ♦ Landdegradatie en uitputting van grondstoffen.

Rekening houdende met de totale wereldbevolking in 2007 beschikt elke bewoner op deze planeet **over 1,8 gha (globale hectare)** om in al zijn behoeften (voedsel, kleding, verwarming, comfort, ...) te voorzien en het geproduceerde afval te verwerken. In 2007 bedroeg de gemiddelde mondiale Ecologische voetafdruk per persoon echter **2,7 gha**. We kunnen dus besluiten dat er mondiaal een ecologische overschoot is. Dit betekent dat de mensheid de draagkracht van de aarde overschrijdt of dat de menselijke vraag (Ecologische voetafdruk) hoger ligt dan het natuurlijke aanbod (biocapaciteit),

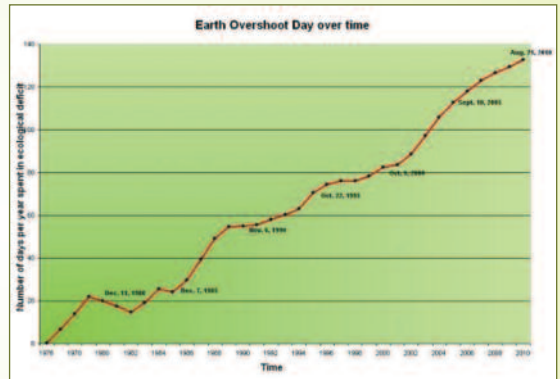

Fig.9: het aantal dagen/jaar, dat we leven in ecologisch deficit en dit sedert 1976

waardoor we het natuurlijk kapitaal van de aarde uitputten (Fig. 9). We kunnen dit vergelijken met iemand die met zijn bankrekening in het rood gaat, tijdelijk is dit mogelijk maar op lange termijn is dit niet houdbaar.

Een concreet voorbeeld. De EV van België en Vlaanderen

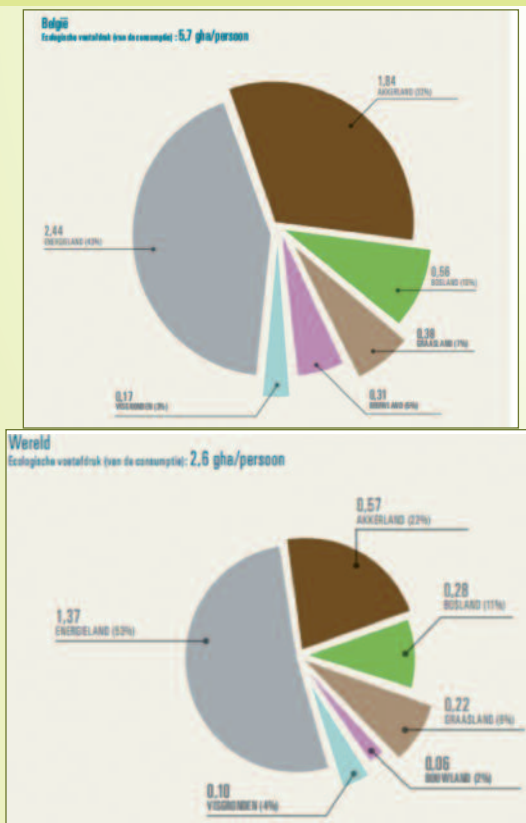
Zeer recent maakten het WWF in samenwerking met Ecolife vzw en het GFN een rapport rond de EV van België: 'België en zijn Ecologische voetafdruk'

De Belgische EV, berekend op basis van gegevens van het GFN tussen 1961 en 2006, bedraagt **5,7 gha/inwoner**. De Belgische EV berekend op de gegevens van 2007 bedraagt **8gha/inwoner**.

Hiermee komt België op de **vierde plaats** na de Verenigde Arabische Emiraten, Qatar en enigszins verwonderlijk Denemarken. De enorme kloof tussen de binnenlandse vraag en het aanbod maakt van België een ecologisch 'debiteurland'. **We verbruiken 8gha/inwoner terwijl ons land maar 1,3gha/inwoner kan bieden.** Het tekort importeren we uit het buitenland, rechtsreeks zoals bv veevoerders of onrechtstreeks door de rest van de wereld onze CO₂ te laten opvangen, hun water te verbruiken en vervuilen en lucht en bodem te vervuilen. Aangezien de bevolking tussen 1961 en 2006 slechts met 14% toenam terwijl de voetafdruk van de consumptie van de Belgen met 43% toenam is **de waargenomen toename van onze EV vooral te wijten aan de veranderende manieren van consumeren en produceren.** We kunnen dus besluiten dat de Ecologische Voetafdruk van België de afgelopen 40 jaar is blijven stijgen in tegenstelling tot sommige andere landen. Bekijken we de voetafdruk meer in detail (Fig.10) dan zien we dat de toename vooral op rekening staat van 'het energieland' of de op-

Fig.10: *Vergelijking tussen de gemiddelde EV/persoon van België en de wereld. [uit WWF rapport :België en zijn ecologische voetafdruk'*

pervlakte die nodig is om onze CO₂ uitstoot te absorberen en goed is voor bijna de helft van onze voetafdruk (48,8% in 2007).

Vergelijken we tenslotte de Belgische voetafdruk met het wereldwijde gemiddelde (Fig.10), dan valt het op dat de Belgische voetafdruk zwaar is voor de bebouwde terreinen of 7 maal het wereldgemiddelde. Dit komt uiteraard door de enorme bebouwde oppervlakte in dit kleine landje met relatief grote huizen met kleine gezinnen en een uitgebreid wegennetwerk. Ook het vereiste akkerland (26,3 gha/inw) is 4 keer hoger dan het wereldgemiddelde (2,1gha/inw). We consumeren dan ook enorm veel vlees. We weten dat er 7-10 keer meer landbouwgrond nodig is om één calorie vlees te produceren in vergelijking met één calorie graangewassen. Onze afhankelijkheid van geïmporteerde hernieuwbare producten blijft groeien: van 73% in 1961 tot 89% in 2007. **Als iedereen op deze planeet zou leven zoals de Belg zouden er 4,4 planeten nodig zijn.**

Kijken we tenslotte ook nog even naar Vlaanderen. In opdracht van MIRA berekenden Ecolife vzw en de VMM de volledige ecologische voetafdruk van Vlaanderen. Ecolife gebruikte hiervoor gegevens van het National Footprint Account (NFA) voor het datajaar 2004 (Fig 11). Eerder berekende het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (CDO) in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de voetafdruk van hernieuwbare materialen voor Vlaanderen.

Iets meer dan de helft van de Vlaamse voetafdruk wordt ingenomen door Energieland. In Fig.10 zien we dat dit ook het geval is voor de rest van de wereld. Dus net zoals de rest van de wereld is de Vlaamse voetafdruk energiegebonden. Nog meer dan voor België zien we dat de Vlaamse voetafdruk voor Bouwland enorm hoog is in vergelijking met de rest van de wereld (+ 559%). De gemiddelde Vlaming heeft een consumptievoetafdruk van 6,3 gha. De gemiddelde Vlaming consumeert ook veel dierlijke producten waardoor de EV voor Akkerland 294% groter is dan het wereldgemiddelde.

Naast deze vrij ongelijke verdeling is er ook duidelijk sprake van **ecologische onduurzaamheid**: de

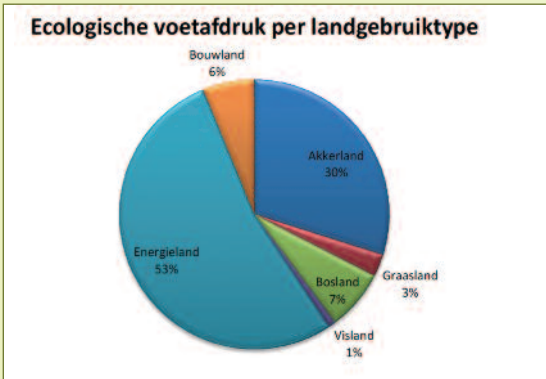

Fig. 11: De Ecologische Voetafdruk van Vlaanderen per landgebruiktype [uit 'De berekening van de ecologische voetafdruk voor Vlaanderen' onderzoeksrapport MIRA/2010]

voetafdruk van de gemiddelde Vlaming ligt 3,5 keer hoger dan de mondiale biocapaciteit (= eerlijk aarde aandeel) van 1,8 gha. Kijken we naar de Vlaamse biocapaciteit dan is het nog erger: de Vlaamse vraag naar biocapaciteit (= EV) is 5 keer hoger dan het Vlaamse aanbod. Vlaanderen heeft dus een ecologisch deficit van meer dan 30 miljoen gha. Via handel importeert Vlaanderen een voetafdruk van zo'n 10 miljoen gha.

Uiteraard zijn er een aantal factoren die de EV van Vlaanderen bepalen:

◇ Vlaanderen vormt een van de **dichtst bebouwde regio's van Europa** met een dicht netwerk van wegen, spoorwegen en waterwegen. De EV van de wegeninfrastructuur bedraagt 0,12gha/inw. of 31% van de EV bouwland.

◇ Vlaanderen is ook een van de **dichtst bevolkte regio's van Europa**. Een dichtbevolkt klein landje met een biocapaciteit van slechts 1,3 gha/inw. impliceert dat Vlaanderen sterk afhankelijk is van andere regio's. De externe EV van hernieuwbare materialen is dan ook uitermate hoog terwijl naar schatting 90% van de totale consumptievoetafdruk van hernieuwbare materialen komt van import.

◇ **Gebouwenverwarming** zorgt voor de uitstoot van CO2 en broeikasgassen en dus voor een belangrijk deel van de milieudruk. Toch

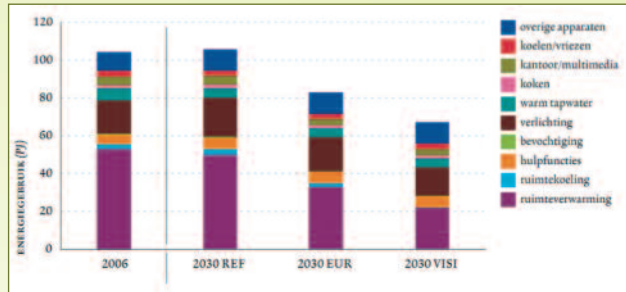

Fig. 12: Aandelen van de energiefuncties bij huishoudens in 2006 en de mogelijke prognoses voor 2030 [uit 'Milieuverkenning 2030']

blijkt uit de 'Milieuverkenning 2030' (MIRA 2009) dat er nog heel wat mogelijkheden zijn voor energiebesparing vooral voor de ruimteverwarming (Fig12)

◇ Ook de **demografische ontwikkeling** in Vlaanderen is verantwoordelijk voor de helft van de toename van de EV tussen 1961 en 2005. Dit slaat niet enkel op de bevolkingstoename maar ook de vergrijzing, ontgroening en gezinsverdunding hebben een invloed op de productie- en consumptiepatronen in Vlaanderen. Kleinere gezinnen betekent een hoger energieverbruik, meer (auto) verplaatsingen en een hogere behoefte aan woongelegenheden.

Zowel de Belgische als de Vlaamse voetafdruk overschrijden in belangrijke mate de draagkracht van onze planeet. Er moet zowel in België als in Vlaanderen dringend een meer duurzame koers gevaren worden en dit op verschillende vlakken:

◇ **Energieland:** Ook op wereldniveau beslaat het energieland het grootste stuk van de voetafdruk taart (Fig 10). En toch zit hier nog een groot reductiepotentieel in. Trias Energetica (Fig 13) indachtig moet op de eerste plaats onnodig en overmatig energieverbruik optimaal teruggedrongen worden. In de tweede plaats moet er zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van hernieuwbare energie en tenslotte moet er zuinig en efficiënt omgesprongen worden met fossiele brandstoffen. Vertalen we dit naar het beleid dan kan dit door meer in te zetten op alternatieve elektriciteitsproductie, efficiëntere productie en producten, een strenge

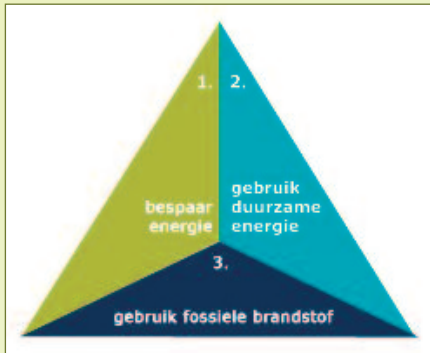

Fig. 13: Het Trias Energetica concept: de 3 stappen om energie neutraal te worden.

energieprestatiewetgeving voor alle gebouwen, een vergroening van het wagenpark (zuinige wagens maar zeker geen totale omschakeling naar elektrische wagens), meer mogelijkheden voor fietsers en een efficiënt openbaar vervoer, aanmoedigen van autodelen, een slimme kilometerheffing, meer gebruik van binnenvaart en spoorweg ipv wegtransport.....Stuk voor stuk maatregelen die de directe CO₂ emissie van huishoudens, landbouw, transport, energie en industrie terugdringen. De indirecte CO₂ emissies kunnen we terugdringen door een duurzaam materiaalbeheer, het matigen van onze vleesconsumptie, het stimuleren van seizoensgebonden voedselproductie en consumptie, het terugdringen van nutteloze en overmatige verpakkingen...

◇ De voetafdruk voor **bouwland** is in België 7 keer hoger dan het wereldgemiddelde. Maatregelen als stadsinbreiding, green city planning, optimaal renovatiebeleid, stimuleren cohousing, opnemen lobben stad model in beleid, duurzaam openbaar vervoer,..... kunnen de voetafdruk van bouwland reduceren.

◇ **Bosland**: Papier en karton hebben een hogere voetafdruk dan producten in hout (2,3 gha/inw versus 0,9 gha/inw). In Vlaanderen is de boslandvoetafdruk vooral afkomstig van de consumptie van papier en karton. Men kan die verkleinen door reductie (minder printen, vermijden van overbodige verpakking...) hergebruik en recyclage.

◇ **Akkerland en grasland**: Om de akkerlandvoetafdruk te reduceren is zowel een daling van de geconsumeerde producten (bvb voorkomen van voedselverspilling) als een verschuiving van consumptie patronen noodzakelijk. Dit laatste kan door een verschuiving van dierlijke naar meer plantaardige producten (lees vleesmatiging). Zo heeft rundvlees een wereldgemiddelde akkerlandvoetafdruk van 4,1gha/ton en een graslandvoetafdruk van 5,5gha/ton. Sojabonen hebben een akkerlandvoetafdruk van 1,1gha/ton en geen graslandvoetafdruk. Uit de Vlaamse voetafdruk berekening blijkt bovendien dat we vooral producten eten van erg intensieve (akkerlandgebonden) veeteelt. We offeren dus kostbaar akkerland op voor veevoeders. Vlaanderen kent ook een grote productie en netto-import van olierijke gewassen zoals koolzaad voor agrobrandstof. Uit berekeningen van Ecolife blijkt dat biodiesel op basis van Koolzaad een EV heeft van 0,19gha/GJ terwijl diesel een voetafdruk heeft van 0,023 gha/GJ. Ook onderzoekers van UGent kwamen tot de vaststelling dat de omschakeling op biobrandstoffen zal leiden tot een toename van de EV met liefst 93%. Grootschalige overschakeling op biodiesel is dus zeker geen duurzame oplossing.

◇ De consumptievoetafdruk van **visland** kan men verlagen door een lagere visconsumptie in het algemeen maar vooral van vissoorten met een hoge voetafdruk zoals koolvis, tonijn, kabeljauw, zalm en heilbot (zie ook viswijzer WWF). Zeewier en algen hebben een zeer lage vislandvoetafdruk van 0.013gha/ton (bron GFN). Vooral het gebruik van algen vertoont nog heel wat perspectieven voor zowel brandstof als voedsel.

Uit dit alles blijkt duidelijk dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Enerzijds moet het beleid in ons land dringend een duurzame weg inslaan, we zijn voor veel milieu thema's de slechtste leerling van de klas. Anderzijds moet ook elke burger zijn verantwoordelijkheid opnemen.

De door de aarde geleverde goederen en verrichte diensten, die kunnen worden aangeduid als **ecosysteemdiensten**, zijn onmisbaar voor de welvaart en het welzijn van zowel de huidige als de toekomstige generaties. Zij hebben een onschatbare economische waarde. De mensheid heeft dus geen keus: de ecologische voetafdruk moet worden verkleind in het belang van het milieu en de mensheid.

Jenny De Laet
Beleidsmedewerker ABLLO vzw

(ABLLO is officieel partner van Ecolife vzw en verzorgt workshops van Ecolife in gans Vlaanderen)

Geraadpleegde bronnen

GFN, 2008. *The Ecological Footprint Atlas 2008*. Global Footprint Network, Oakland, USA

GFN, 2008. *Guidebook to the National Footprint Accounts 2008*. Global Footprint Network, Oakland, USA

Jones, P.T & De Meyere, V. 2009. *Terra Reversa. De transitie naar rechtvaardige duurzaamheid*. Uitgev. EPO MIRA-2009. Milieuverkenning 2030. Van Steertegem, M.(red.), Vlaamse Milieumaatschappij

www.milieुरapport.be

MIRA-2010. *De berekening van de ecologische voetafdruk voor Vlaanderen*. Onderzoeksrapport MIRA/2010

Vromman, S. 2008. *Low Impact Man. Praktische tips voor een ecologisch leven van wieg tot graf*. Uitgev. Van Halewyck

Wackernagel, M. & Rees, W. 1996. *Our Ecological Footprint: Reducing Human Impact on the Earth*. Global Island, BC. New Society Publishers.

WWF-België, 2010. *België en zijn ecologische voetafdruk*. WWF Rapport 2010

WWF-Int., Inst. of Zool. & GFN. 2010. *Living Planet Report 2010: Biodiversity, biocapacity and development*.

WWF -int. report 2010

Interessante websites:

www.ecolife.be

www.footprintnetwork.org

www.wwf.panda.org

www.milieुरapport.be

www.voetafdruk.be

www.dagenzondervlees.be

ABLLO vzw

IN DE BAN VAN DE RING : DE WESTELIJKE TANGENT EN FIJN STOF

Dit najaar wordt de Westelijke Tangent van Sint-Niklaas geopend. Dat is een stukje nieuwe rondweg tussen de N41 in Belsele, de nieuwe rotonde aan de Hoge Bokstraat en de R42, één km lang. En met een imposante brug gaat het over de drukke spoorlijn en fietsroute Antwerpen – Gent.

Nu al is duidelijk dat de brug zal lijden onder het fijne stof. Want door de jaren heen dwarrelt er van alles neer op de riante buizenconstructie. Fijn stof is eigen aan veel wegverkeer. Voeg daar nog duivenstront en dergelijke aan toe. De brug wordt dus een zorgenkind op vlak van onderhoud. Daarom alvast dit voorstel : breng netten aan, zodat de brug niet als rustplaats gaat dienen voor onze gevleugelde vrienden. Het wordt dan minder schoon dan voorgespiegeld. Maar op tal van andere punten is deze ring minder fraai. Want we zijn teveel in de ban van de ring. Wordt vervolgd.

ABLLO vzw

BEHOUD VAN DE VOETWEG 68

Natuurpunt Scousele heeft een brief geschreven naar de burgemeester en schepenen van Temse nav het openbaar onderzoek dat geopend is met als doel de afschaffing van buurtweg nr. 68.

Argumenten voor het behoud van de voetweg 68

- De huidige voetweg is inderdaad enkel nog een restant van de totale voetweg 68, die eind 19e eeuw door de inplanting van het fort een stuk werd ingekort.

- Uiteraard werd er op de afschaffing van het deel van de voetweg naar het centrum van Steendorp niet gereageerd. Dit gebeurde nadat het fort al gebouwd was en dat deel bestond toen de facto al niet meer. Dat was trouwens in 1905!

- Dat het eigenlijke voetpad niet meer zichtbaar is, is te wijten aan de landbouwtoegang die veel breder is dat de eigenlijke voetweg en deze dus volledig bedekt.

- Maar dit restant wordt nog zeer frequent door de omliggende bewoners gebuikt. Het is door de inplanting van het fort lichtjes van loop veranderd op één beperkte plaats. De projectie van de hoofdcaponnière maakte een afsnijding van de hoek van de voetweg noodzakelijk. Er werd dus al in 1882 een omweg gelegd (zie figuur Kaart Inplanting Fort Steendorp) maar dat heeft het gebruik nooit verhinderd en de gebruikers dan ook nooit aangezet te protesteren.

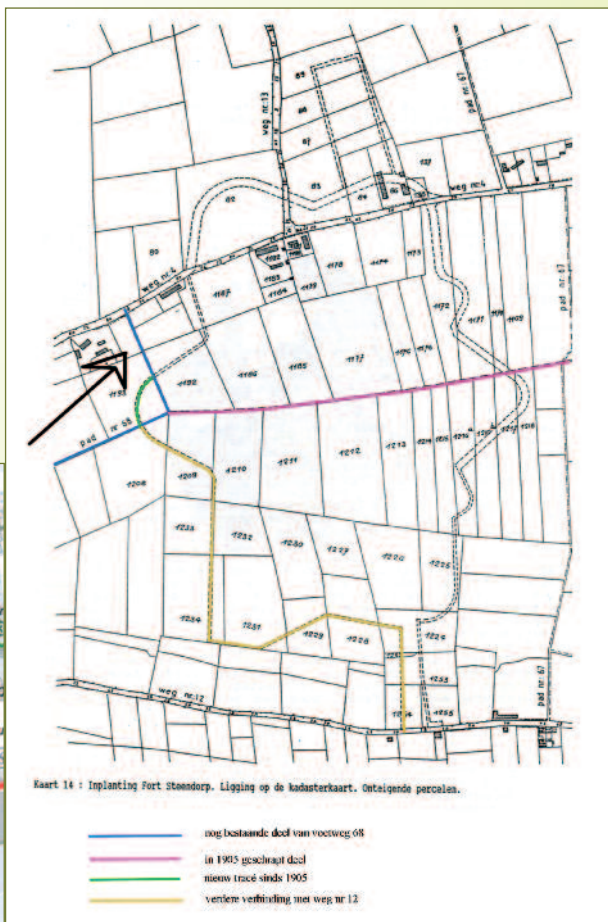
- Het eerste deel van de voetweg die men nu wil afsluiten ligt wel degelijk nog altijd op dezelfde plaats als bij het opstellen van het kadaster ongeveer 150 jaar geleden: tussen

de percelen 1192 en 1193.

- De voetweg vormt samen met het wandelpad rond het fort wel degelijk een voetverbinding tussen twee wegen: de Negenoostraat (weg nr 4) en de Scouselestraat (weg nr 12).

- Een deel van de voetweg is ook een onderdeel van de "Topografische kaart met trage wegen" van de gemeente Temse, 2009

Nine Van Hoyweghen Steendorp, 28 februari 2012

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zaterdag 31 maart

Vzw Durme Werkdag vlinderberm aan de Hamputten
Vandaag steken we de handen uit de mouwen aan de Hamputten in Lokeren. Deze zandwinningsput is niet enkel voor watervogels een aangename rustplaats, ook voor vlinders en insecten heeft de zandgrond een groot potentieel. Om voor deze diertjes een geschikt biotoop te maken, zullen we de houtopslag verwijderen op de bermen. Alle hulp is hierbij welkom!

Afspraak: Brasserie St-Elooi in Waasmunster, Hamstraat 70. Graag een seintje aan Jurgen als je komt. Start: 10 uur. Einde is voorzien rond ongeveer 15 uur. Meenemen: Werkhandschoenen en piknik.
Info: couckuyt.jurgen@telenet.be 0473/ 43 62 24

Ons Streven + CVN

NATUURWANDELING 'SCHAUSSELBROEK'

Deze wandeling laat je kennis maken met het Scheldepark en de Scheldevallei in Temse, twee historisch interessante gebieden met een unieke flora en fauna en een machtig wijds landschap.

Afspraakplaats: 14.15 uur Scheldepark, Kasteelstraat Temse Info: 03 711 04 43

Zondag 1 april

Vzw Durme + CVN

Wandeling in het Molsbroek

Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek. Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

CVN Stropers Stekene, 10u00 Ingang Stropersstraat tegenover Donckers, Stekene. L

Natuurpunt Zuidlede

Natte voetenwandeling in de Reepkens.

De Reepkens zien er elke week anders uit. Voorjaarsbloeiers zoals Watermunt en Dotterbloem trekken zeker onze aandacht. Fauna en flora zullen ons tijdens deze wandeling weer verbazen. Ingrid gidst ons oa. door rietvelden en broekbossen van Natuurreservaat de Reepkens die gelegen zijn aan de Moervaart, ten Zuiden van Molenhoek en Kalve(Baan Wachtebeke/Moerbeke). Dit Natuurreservaat is enkel toegankelijk tijdens deze jaarlijkse wandeling. Er zal eveneens een woordje uitleg gegeven worden met betrekking tot de beheerwerken die

momenteel lopende zijn en op termijn zullen leiden tot een gemengd inheems bos. Het is trouwens in dit reservaat dat in september 2010 de inox scharnierbare ooievaarspaal ingehuldigd werd. Laarzen zijn noodzakelijk bij deze gratis avontuurlijke wandeling.

Afspraak: om 14u30 aan toegangspad naast Molenhoek 65 in Wachtebeke
Meer info: Ingrid Leybaert, tel: 09/345.75.98 e-mail: ingridlybaert@scarlet.be

Hortus Ter Saksen Natuurtocht Bekkevoort – Vorst Laakdal, GR512/5E2

Een tocht boordevol Vlaams erfgoed! Scherpenheuvel, Zichem, de abdij en het bos van Averbode, het bijzonder mooie natuurreservaat van Gerhagen, tot de vallei van de Grote Laak. Afspraak: 9 uur kerk Bekkevoort
Inschrijven bij Freddy T 0475 92 34 84 of freddy.moort-hamer@skynet.be

Zaterdag 7 april

Vzw Durme

Kruidencursus: wandeling

Ook dit jaar gaat er weer een kruidencursus door o.l.v. Vera Vanhouwe! Op zaterdag 7 april starten we met een kruidenwandeling waar Vera ons allerhande praktische tips en weetjes zal vertellen over de wilde kruiden die er groeien.

Afspraak: Om 14 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer (Donklaan 119a, rechtover de Bareltonkkapel). Einde voor de wandeling voorzien om 17 uur.

Prijs: Voor leden bedraagt de inschrijvingsprijs voor de hele cursus 11 euro (incl. een syllabus en lekkere thee-tjes) (voor niet-leden is de prijs 19 euro; lid worden kan voor slechts 10 euro). Voor de ingrediënten die gebruikt worden tijdens de workshop zal ter plaatse mogelijks nog een bijdrage gevraagd worden.

Meer info: Deze kruidencursus bestaat uit twee lessen. Aan deze wandeling wordt ook een workshop gekoppeld die zal doorgaan op zaterdag 21 april. Inschrijven: Contacteer Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20) en schrijf vervolgens het inschrijvingsgeld over op BE52 0012 2299 0009 met mededeling 'naam +kruidencursus'.

Maandag 9 april

De derde editie van de Scheldehappening laat je al varend, fietsend en wandelend genieten van de natuurschouw en het erfgoed van de Schelde en het

Scheldeland. Op 10 locaties kan je tijdens een gegidste boottocht voor 1 euro genieten van een cruisegevoel op Schelde en Rupel. Tientallen Scheldegemeenten stellen ook hun bezienswaardigheden gratis open voor het brede publiek en zorgen op vaste uren voor gegidste rondleidingen. Ook vzw Durme en Natuurpunt doen mee! Een overzicht van het volledige programma kan je vinden op www.scheldehappening.be.

Scheldehappening en vzw Durme

Ook vzw Durme doet mee! Aan het veer Appels zal je een infostand van vzw Durme vinden, ook kan je ons nieuwe bezoekerscentrum Donkmeer in Berlare vrij bezoeken en kan je samen met een gids van vzw Durme een wandeling in de Scheldebroeken maken (afspraak aan het Veerhuis in Berlare om 14 uur). Bovendien zijn er ook voor de kleinsten leuke activiteiten voorzien. Een leuke dag uit voor de hele familie!

Meer info: marieke.devos@vzwdurme.be 09 348 30 20.

Scheldehappening en Natuurpunt Scousele

Natuurpunt Scousele staat voor fietsers en wandelaars klaar met "Fotogenieke waterdierpjes" op de dijk in Steendorp. Stap eens van je fiets, het is de moeite waard.

Waar : Op de dijk te Steendorp ter hoogte van de Lange dreef zijstraat van de Scousele straat Info: gerry.heyman@telenet.be 0498 57 72 24

Woensdag 11 april

Kruin VZW "Spinnen, onbekend is onbemind!"

Spinnen zijn alomtegenwoordig, zowel in ons dagdagelijks leven als daarbuiten. Naast het feit dat ze functioneren als 'natuurlijke vliegenvanger', zijn ze als groep zeer divers qua soortenrijkdom (>700 spp. in België), voorkomen, biologie en gedrag. De maatschappelijke opinie plaatst deze intrigerende groep van ongewervelden onterecht in een donker hoekje als 'weezinwekkend' of 'gevaarlijk'. Maar onbekend is onbemind, nietwaar. Kevin Lambeets, voormalig onderzoeker verbonden aan de Onderzoeksgroep Terrestrische Ecologie (UGent), bestuurslid van ARABEL (Belgische Arachnologische Vereniging) en heden werkzaam bij NatuurpuntBeheer, zal tijdens een beeldrijke lezing de fascinerende wereld der spinnen en spinachtigen voorstellen.

Wil je meer te weten komen over herkenning van spinnen, hun levenswijze en nut of enkele 'urban legends' zien sneuvelen kom dan zeker langs!

Om 19u30 in de infokeet van het GOG-KBR op de Scheldelei te Kruibeke, de keet bevindt zich links van het veer. De inkomprijs bedraagt voor Kruin- en Natuurpuntleden 2euro; niet-leden betalen 4euro. Info op www.kruin.be

Donderdag 12 april

Wase Imkersbond "Eenvoudige moerteelt op eigen stand" in Huize Steenstraete, Nieuwstraat 86 te Sint-Niklaas

Zaterdag 14 april

Velt Lentewandeling rond wilde kruiden.

van 14.00 tot 17.00u. De Watermolen. Waterstraat 36, 9220 Hamme . François Van den Broeck verkent met ons de natuur aan de oude Durme. We gaan op zoek naar wilde kruiden. Teelt, culinair, cosmetica, volksgeloof en historiek komen volop aan bod. We voorzien een drankstop. Laarzen of stevige wandelschoenen. Geen probleem voor lieve, slimme, brave en minder brave kapoenen. Voor rolstoelgebruikers en buggy's is het echter wel lastig. Deelname 2 Euro. Maximaal 20 personen. Reserveren via marc.temmermans@telenet.be of 0377686889.

Zie ook p25

Zondag 15 april

Vzw Durme

Voorjaarsexcursie in de Bronbosjes in Waasmunster Bronbosjes zijn niet alleen in Vlaanderen, maar ook internationaal een zeldzaamheid geworden. Onder leiding van Kristof Scheldeman, de reservatenmedewerker van vzw Durme, maken we kennis met deze unieke en kwetsbare biotoop. In de lente toont de typische voorjaarsflora zich bovendien op haar (paas)best.

Afspraak: 10 uur aan de kerk van Sombeke. Laarzen zijn aangeraden. Info: Kristof Scheldeman, 09 348 30 20 of kristof.scheldeman@vzwdurme.be

CVN + Abblo vzw/ Ecotest

Wandeling Oost-sive polder Steendorp

De wandeling wordt begeleid door een CVN natuurgids en is gratis. Je hoeft niet in te schrijven. De wandeling gaat gedeeltelijk langs het Fort en naar 't Hangene, een bronbos met unieke voorjaarsbloeiërs. Terug langs de Lange dreef, de dijk en het Kijkverdriet.

Vertrek : 14.30 uur Steenbakkerij Wienerberger Warandestraat 9140 Steendorp,

Info : mario.smet@chem.kuleuven.ac.be 016/43 95 80

Natuurpunt Zuid Waasland Vlaamse Ardennendag

Vlaamse Ardennen, een streek om als Vlaming terecht trots op te zijn. We bezoeken er twee natuurgebieden die voor de meesten onder ons niet onbekend zijn: Bos't Ename en 't Burreken.

Praktisch: 8.00 uur vertrek Syntra Sint Niklaas. We rijden kostendelend met eigen wagen. Voor wie rechtstreeks rijdt is de afspraakplaats kerk Ename om 9.00. Picknick, goede wandelschoenen, voor alle zekerheid ook laarzen in de wagen leggen! Info : christelstrybos@hotmail.com 052.46.00.58. Zie ook vorig nummer.

Natuurpunt Waasland Noord Vlaamse Ardennendag. Dit jaar staat de Vlaamse Ardennendag terug op ons programma. In de voormiddag worden we om 9 uur verwacht aan de kerk van Zulzeke voor een begeleide wandeling door het Kabernol. Dit is een beukenbos met typische voorjaarsflora. 's Middags worden we begeleid tot aan het recreatiedomein van het Kluisbos waar we kunnen eten (picknick meebrengen, drank ter plaatse verkrijgbaar). In de namiddag spreken we terug af aan de parking van het stedelijk kerkhof (kant Hogerluchtstraat) om 14 uur voor de wandeling door het Bois Joly te Ronse. Dit een gemengd loofbos ligt op een zuidelijke helling en bezit een rijke fauna en flora. Er ontspringen talrijke bronnen die het ontstaan geven aan de Norensbeek. Einde rond 17 uur. We rijden zoveel mogelijk kostendelend met eigen vervoer. We spreken af om 7u30 op de Park&Ride van Kemzeke. Neem op de N49-E34 (expresweg kust) de afrit 11 (Kemzeke-Hulst) en rij richting Kemzeke en volg de richting P&R. Info marc@panneweel.be of tel. 03 779 89 31

Natuurpunt Zuidlede Eco-Expo te Lochristi

Voor de tweede maal organiseert het Gemeentebestuur van Lochristi een ECO-EXPO. Tijdens deze eco-expo zullen verschillende handelaars en verenigingen u laten proeven van een duurzame wereld. Van bio tot fair trade, van zonnepaneel tot warmtepomp, van inheemse planten tot eco tuinen. Je vindt er dus alles terug voor een ecologische levensstijl.

Op de stand van Natuurpunt Moervaart-Zuidlede kan je terecht voor gratis informatie, diverse folders, verkoop van voedercilinders en nestkasten. We begeleiden kinderen om zelf hun nestkastjes in elkaar te timmeren en we zorgen ook dat er voldoende recuperatiemateriaal aanwezig is om bijenhôtels te maken. Ook lid worden van Natuurpunt Moervaart-Zuidlede en onmiddellijk welkomstgeschenken ontvangen is dan mogelijk. Daarnaast verzorgen wij de drankenstand waar heerlijke soep, allerlei frisdranken en het bekende streekbier Gageleer worden aangeboden.

Afspraak: van 10.00u tot 18.00u achter Gemeentehuis in het Park van Lochristi. Meer info: Annemie Philips, tel: 09/355 03 57 e-mail: a.m.philips@gmail.com

Donderdag 19 april

Natuurpunt Scousele ism gemeente Temse

Eindevaluatie paddenoverzet

De afgelopen paddenoverzetactie wordt besproken. Wat was goed, wat kan beter. Hoeveel kikkers, padden en salamanders zijn er overgezet? Hoeveel doden zijn er toch nog van de straat geraapt? En ten slotte: een warm woord van dank voor alle vrijwilligers die zich in weer en wind hebben ingezet. Praktisch: Infovergadering om 20u. de Zaat te Temse, 5de verdieping zaal 'De Durme' Info: Dirk Meersman 03 711 27 53 of meersman.dirk@sky-net.be

Zaterdag 21 april

Ons Streven *LEREN VAN ELKAAR

om 9.00u: Grasduinen, inventariseren, natuurbeleving... Bronbosjes en omgeving.
Afspraakplaats: Kerk Elversele (Temse)

ABLLOvzw Infomoment gemeenteverkiezingen 2012:

Druk je stempel op de lokale verkiezingen!

De gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2012 leggen het lokaal natuur- en milieubeleid voor de volgende zes jaar vast. Willen we de garantie dat ook na 2012 de gemeenten investeren in een duurzame en natuurlijke gemeente dan zullen we onze stempel op het lokaal beleid moeten drukken. De milieubeweging vraagt een beleid dat kiest voor een kernachtige en doordachte ruimtelijke ordening, zuiver water, robuuste natuur dicht bij huis en een ambitieus energie- en klimaatbeleid. Dit zijn stuk voor stuk uitdagingen waarbij gemeenten het verschil kunnen maken.

Het memorandum van Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt en Velt bestaat uit twee delen: een korte tekst met krachtlijnen en een Tandem-ideeënboek met 35 succesvoorstellen, tips en inspiratie voor een krachtig lokaal milieu- en natuurbeleid. Het is een leidraad voor iedereen die meer natuur en een duurzamer beleid in de gemeente wil. We moedigen onze lokale achterban aan om zelf aan de slag te gaan met deze documenten en een eigen gemeentelijk memorandum op te maken. Lees de succesvoorstellen uit het ideeënbeeldenboek, kies de prioriteiten voor jouw gemeente en knip en plak jouw memorandum bij elkaar. En vooral leg lokale accenten en geef concrete voorbeelden.

ABLLO vzw geeft alvast het goede voorbeeld.

Op zaterdag 21 april, Bibliotheek Dendermonde (Zaal 60) Kerkstraat 111, 10.30u -12.00u met hapje en drankje aangeboden door de Minaraad van Dendermonde!!

Zondag 22 april

Natuurpunt Scousele

Bezoek ecologische tuin Herman Boons

OPGEPAST : met inschrijving !

Herman Boons heeft zijn 3 ha grote tuin omgebouwd tot een schuiloord voor insect, spin, amfibie, zoogdier, vogel of zelfs roofvogel. De planten, bloemen en bomen zijn gekozen in functie van dit opzet. Een mooie vijver en een prachtige uitkijktoren zijn zeker ook de moeite waard. Wil je graag eens een kijkje komen nemen en wat ideetjes opdoen voor je eigen tuin, schrijf je in. Vertrek : Schauselhoekstraat 57 9140 Temse om 14 uur Info en inschrijving : Helgavanput@hotmail.com 03 771 29 67

CVN

Landschapswandeling, 14u00, Dries Waasmunster.

L

Kabouterwandeling [kind 5-11],

14u15 Hoofdhek Roomacker, Hofstraat Tielrode. L
Roomackerwandeling,

14u15 Hoofdhek Roomacker, Hofstraat Tielrode. L
Hof Ter Saksen,

14u Schuilhuis in het park, Zandstraat Beveren L/*

Natuurpunt Zuid-Waasland

Dag van de Aarde: Ochtendwandeling te Belsele i.s.m. De Raaklijn. Voor de vogelzang.

Afspraak: Vertrek om 5u30 aan de Wereldwinkel, Koutermolenstraat 8 te Belsele, met gratis ontbijt voor de eerste 20! Info: Staf Lerno - 03/772.43.06 of Firmin De Beleyr - 03/722.07.62

Ons Streven en CVN

*KABOUTERWANDELING (5-11 jaar)

Omdat kindervoetjes trager stappen en kinderoogjes de dingen anders zien, is voor deze mensjes een aangepaste wandeling uitgestippeld. Dus op een speelse manier de natuur beleven is het opzet van deze kabouterwandeling. Opvang voorzien voor de ouders Afspraakplaats: Provinciaal domein Roomacker, hoofdhek Hofstraat Tielrode (Temse)

Zaterdag 21 april

Vzw Durme Kruidencursus: workshop

Vandaag gaan we, o.l.v. Vera Vanhouwe, zelf aan de slag met onze gevonden kruiden. We maken o.a. insectenolie, blauweplekkencreme, een pizza met brandnetel en een heerlijke wilde kruidenpesto.

Afspraak: Om 14 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer (Donklaan 119a, rechtover de Bareldonkkapel). Einde voor de wandeling voorzien om 18uur.

Prijs: Voor leden bedraagt de inschrijvingsprijs voor de hele cursus 11 euro (incl. een syllabus en lekkere thee-tjes) (voor niet-leden is de prijs 19 euro; lid worden kan voor slechts 10 euro). Voor de ingrediënten die gebruikt worden tijdens de workshop zal ter plaatse mogelijks nog een bijdrage gevraagd worden.

Meer info: Deze kruidencursus bestaat uit twee lessen. De eerste les ging reeds door op zaterdag 7 april. Meebrengen: short, plank en mesje, flesje en potje. Inschrijven: marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20 en schrijf vervolgens het inschrijvingsgeld over op BE52 0012 2299 0009 met mededeling 'naam +kruidencursus'.

Zaterdag 28 april

CVN en Natuurpunt Scousele Nachtegalenwandeling De wandeling wordt begeleid door een CVN natuurgids en is gratis. Je hoeft niet in te schrijven.

Vanuit tropisch Afrika doet hij er duizenden kilometers over om hier voor zijn nieuwe kroost te zorgen. Bescheiden en onopvallend is zijn uitzicht maar o zo fenomenaal is zijn zang.

Deze wordt nog natuurlijk versterkt door zijn zuidelijke zangpost op het cuestafont.

Heb je zin gekregen om zijn live orkest eens te aanhoren? Kom dan mee genieten in de schemering tegen de achtergrond van het Fort van Steendorp.

Als extraatje krijg je er een portie militaire geschiedenis, geologie en een flinke brok ongerepte natuur bovenop.

Breng zeker je verrekijker, zaklamp, en bij regen laarzen en regenkleidij mee. Afspraak om 19.30 uur Steendorp aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat (kasseibaan t.h.v. het bushokje). Einde rond 21u30.

Info : meersman.dirk@skynet.be 03 711 27 53

Ons Streven en CVN

*NATUURWANDELING 'BRON EN BROEK'

Het zeldzame bronbosje van Elversele is in de lente de blikvanger van deze wandeling door de typische voorjaarsbloeiërs. Dit uitermate belangrijke biotoop heeft dan ook het statuut van reservaat gebied. 14u15 Kerk Elversele (Temse).

Vzw Durme Culinaire Elvira wandeling

Voor het 6e jaar op rij organiseren we samen met restaurant Elvira uit Berlare een zeer gesmaakte wandeling langsheen de mooiste plekjes van het Donkmeer. Een combinatie van prachtige natuur en heerlijke gastronomie. Wees er snel bij want de plaatsjes zijn beperkt!

Programma: 9 uur ontbijtbuffet, van 10 tot 13 uur begeleide wandeling met om 11.30 uur een culinaire tussenstop. Om 13 uur zijn we terug en wacht het heerlijke 3-gangen lunch. Prijs: 37,50 euro.

Op voorhand inschrijven bij restaurant Elvira, Donklaan 255, 9290 Berlare. Tel. 09 367 06 82 of info@restaurant-elvira.be. Stevige wandelschoenen of laarzen zijn ten zeerste aan te raden!

Natuurpunt Zuid-Waasland

Ochtendwandeling in Waasmunster

Afspraak: Vertrek om 5u30 op de parking Taverne Rosenberg, Patotterijstraat 1 te Waasmunster. Info: Staf Lerno - 03/772.43.06 of gustaaf.lerno@base.be

Dinsdag 24 april

Vzw durme

Worskshops Natuurschilderen 'Durme en Schelde' Zie kalender info.

Zondag 29 april

CVN Oude Durme - vroegochtendwandeling, 6u00 Durmebrug Waasmunster.

Dinsdag 1 mei

Vzw Durme

Nachtegalenwandeling in de Fondatie van Boudelo Conservator Paul Vercauteren gidst ons met plezier (en kennis!) langs de mooiste bosjes en vijvertjes van de Fondatie. Laat je tijdens deze vroegochtendwandeling beto-

veren door een melodieuze vogelorkest.
 Afspraak: 5 uur s' ochtends aan de beuken in de Liniedreef (kruising Liniedreef en Weimandstraat) in Sinaai.
 Meebrengen: goede wandelschoenen of laarzen, eventueel verrekijker
 Meer info: Paul Vercauteren, 03 772 35 38

Zaterdag 5 mei

Ons Streven en CVN *VROEGE VOGELWANDELING (met mogelijkheid tot ontbijt)

Vroeg uit de veren, opgaande zon (?), aangenaam gezelschap en leuk napraten tijdens een gevarieerd ontbijt, dat zijn de ingrediënten van deze dauw trip. De aandacht spitst zich niet, enkel vogelgeluiden, maar ook op het ontwakken van ons landschap in haar totaliteit. Het traject is de klassieker op kalender (klei en vallei), waarbij het kruim van de Tielroodse natuur geëtaleerd wordt. Afspraakplaats: Durmeveer Tielrode (Temse) OM 5 UUR. Praktisch: de wandeling is gratis voor iedereen, de wandeling + ontbijt voor leden en gezinsleden 5,00€/persoon, niet leden 7,00€/persoon. Om organisatorische redenen vragen we voor het ontbijt vooraf in te schrijven op het nummer 03 771 04 43. Betalen doe je de dag zelf.

Zondag 6 mei

**Natuurhuis Panneweel + Natuurpunt Waasland Noord
 Eerste Openschuurdag in 2012
 Krekeldijk 2 Meerdonk - 14u00**

Eerste openschuurdag van het seizoen in het Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk. Ontdek samen met onze werkgroep studie het leven in en om het water. Verder is er een keuze uit kleine en gezinsvriendelijke activiteiten en kan je een begeleide wandeling in de omgeving maken. De schuur is doorlopend geopend van 14 uur tot 17 uur.

Vzw Durme + CVN Wandeling in het Molsbroek
 Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek. Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

CVN Etbos vroegochtend, 5u00 Brug Zuidlede, Moerbeke-Waas. L
 Keilanden, 14u00 Station Sinaai L

Vzw Durme Hemelse nachtegalenwandeling
 Kom kennismaken met de rijke natuur van het Donkmeer. Deze wandeling brengt u naar een onbekend, prachtig stukje broek. Misschien treft u wel een ree op uw pad, en kan u genieten van de melodieuze avondzang der Nachtegaal. Stevig schoeisel of laarzen komen zeker van pas. Afspraak: 19.30 uur aan de 'Scheve Villa', Donklaan 7 in Berlare. Info: Eddy Copers, 0487 68 75 64.

Natuurpunt Zuidlede "Verboden gebiedwandeling": be-

zoek aan de terreinen en bossen op ArcelorMittal Gent
 Naast de bedrijfsgebouwen op het in de volksmond bekende Sidmar valt er nog veel natuur te bespeuren. Waterpartijen waaronder poelen, uitgestrekte graslanden en bossen zijn er een begrip. Wist je dat er werk van gemaakt wordt om bestaande monotone naaldbossen om te vormen tot gemengde bossen met inheemse boomsoorten en open ruimten. Het is allemaal te ontdekken tijdens deze gratis wandeling onder leiding van bosbeheerder Geert Matthijs van ArcelorMittal Gent. Aangepast schoeisel is aanbevolen. Afspraak: om 14.00u. Startplaats wordt na inschrijving gemeld. Meer info: Inschrijven is noodzakelijk bij Jean-Pierre De Rycke GSM: 0477.562.226 of drjean-pierre@scarlet.be

Hortus Ter Saksen

Natuurtocht Vorst Laakdal - Mol Donk, GR561/MO
 Via het Albertkanaal en de valleien van de Grote en Mulse Nete bereiken we het gehucht Donk nabij het Studiecentrum voor Kernenergie in Mol.
 Afspraak: 9 uur kerk Vorst-Laakdal (postcode 2430, E313 afrit 24) Inschrijven bij Freddy T 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

Donderdag 10 mei

Wase Imkersbond

Zwermen: wat – hoe – beheersing en behandeling
 Huize Steenstraete Peter Schotsaert

Vrijdag 11 mei

Vzw durme Lezing: Kennismaking met zweefvliegen
 Zweefvliegen gedragen zich als mensen. Ze proberen in een zo kort mogelijke periode met zo min mogelijk energie zoveel mogelijk voedsel te vergaren. Een zweefvlieg stelt vooral prijs op een goed opwarmend plaatsje, maar houdt zich gedeisd als het te warm wordt. Vele gelijken sterk op wespen, bijen of hommels maar zijn volkomen ongevaarlijk. Wie deze prachtige zwevertjes al altijd tot heeft gevonden, maar wat meer wil te weten komen over hun geheimpjes is hartelijk uitgenodigd. We zullen ons met de moedigen ook wagen aan een determinatie met de bino. Afspraak: 19.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek in Lokeren (Molsbergenstraat 1)
 Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18.

Zaterdag 12 mei

Natuurpunt Scousele Daguitstap naar Dender-Mark
 Begeleide wandeling. We vertrekken met eigen vervoer en delen de kosten. Picnic meenemen voor 's middags.. De wandeling gaat door het Stillegebied Dender-Mark en we starten in Grimminge (deelgemeente van Geeraardsbergen), voor een afstand van ongeveer 13 km. Het betreft een glooiend parcours met afwisseling van bos en weilanden. We wandelen o.a. langs de Helix (Vlaams natuur-en milieueducatief centrum, dat spijtig genoeg niet open is in 't weekend), we stappen door het

Raspaillebos, op de flanken van de Bosberg (van de Ronde van Vlaanderen).

Op de top van de Bosberg heeft men schitterende vergezichten over de Dender- en Markvallei.

Wat betreft fauna en flora, is er o.a. daslook, boshyacinten, bosanemonen en bronbeekjes als leefgebied van de zeldzame vuursalamander, tevens de steeds zeldzamere geelgors, boomklever en verschillende roofvogels en zoogdieren. Afspraak om 09u30 Steendorp aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat (kasseibaan t.h.v. het bushokje). Einde rond 18u00. Inschrijven wenselijk. Info : Werner De Witte 0494 887 039 wdwbb@sky-net.be

Zondag 13 mei

Vzw Durme Vogels en hun zang herkennen in het Molsbroek i.s.m. Vogelwerkgroep Durmevallei
Tijdens deze ochtendwandeling gaan we rond het Molsbroek om de vogels en meer specifiek hun zanggeluiden te herkennen. Afspraak: 6 uur aan het Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren. Contact: joris.everaert@telenet.be, 0497 67 23 69

Natuurpunt Waasland Noord

Vroegochtendwandeling in het Stropersbos. Beluisteren en leren herkennen van vogelgezang. Onder leiding van onze gids leer je al snel enkele vogelgeluiden herkennen. Na de wandeling is er gelegenheid tot deelnemen aan een feestelijk ontbijt in het Natuurhuis Panneweel. Voor het ontbijt dien je vooraf in te schrijven door betaling van 5 Euro per persoon voor leden Natuurpunt en de Vriendenkring Panneweel en 7 Euro voor niet-leden op rekening BE38 0000 1056 0872 (BIC: BPOTBEB1) op naam van NATUURPUNT AFD. LAND VAN WAAS met vermelding ontbijt en het aantal personen. We vertrekken om 5 uur aan het de ingang van het Stropersbos gelegen tegenover Donckers Gereedschappen stropersstraat 73 Kemzeke (N403 richting Hulst) Info: Marcel 03 7706238

CVN Eekhoekbos en omgeving,
14u30 Heikapel Waasmunster. L
Stropers St.-Gillis-Waas,
10u00 Kerkje van 't Kalf Zavelstraat, Sint-Gillis. L

Vrijdag 18 mei

Ons Streven *LEREN VAN ELKAAR
Grasduinen, inventariseren, natuurbeleving... Bronbosjes en omgeving. Afspraakplaats: Kerk Elversele (Temse) om 19.00u

Zondag 20 mei

Natuurpunt Zuid-Waasland +CVN
Vroegochtendwandeling in de Daknamse Meersen Meebrenge: laarzen. Plaats: om 05u00 aan het kerkje van Daknam. L

Vrijdag 25 mei

Ons Streven en CVN

*NATUURWANDELING 'TIELRODE BROEK'

Het traject van deze wandeling rond het gecontroleerd overstromingsgebied Tielrodebroek is volledig geasfalteerd en dus ook geschikt voor rolwagens. Langs Schelde en Durme verkennen we een vogelrichtlijn- en habitatgebied, waarbij we een verrassend mooi zicht hebben op het dorpje Tielrode. Met wat geluk kunnen we hier genieten van een gevarieerd vogelaanbod. Afspraakplaats: Durmeveer, Sint-Jozefstraat Tielrode (Temse) om 19.00u

Zaterdag 26 mei

CVN en Natuurpunt Scousele Rond het Fort
De wandeling wordt begeleid door een CVN natuurgids en is gratis. Je hoeft niet in te schrijven. Het is zo dichtbij en waarschijnlijk ben je er nog nooit geweest. De combinatie tussen de restanten van het Fort en de natuur die er ongehinderd zijn gang mag gaan is uitermate boeiend. Stapschoenen en indien regenachtig weer laarzen gewenst. Afspraak om 10 uur Steendorp aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat (kasseibaan t.h.v. het bushokje). Einde rond 12u00.
Info : Nine Van Hoyweghen 0473 72 66 15 nine.van-hoyweghen@gmail.com

Zaterdag 26, zondag 27 en maandag 28 mei

Vzw Durme Workshop Natuurschilderen in de Condroz i.s.m. Natuurpunt Hamme
Nadat we twee jaar naar de Gaume zijn getrokken, gaan we dit jaar voor de eerste keer naar de Condroz. We verblijven in 'Le Noyer' (de Notelaar). De Gite, die pas in 2010 werd ingericht en wordt gerund door Vlamingen die hun hart daar verloren.
Voor de dagindeling en meer info: contacteer Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20) en schrijf vervolgens 240 euro (voor leden) of 255 euro (voor niet-leden) over op BE52 0012 2999 0009 met mededeling 'naam gaat schilderen in de Condroz'. Incl. in de prijs: het linnengoed voor het bed, 3 lunchen, 2 ontbijten, 2 warme maaltijden, begeleiding tijdens de workshops, en een verzekering tijdens de workshop.
!Opgelet: inschrijven voor 31 maart.

Donderdag 31 mei

Hortus Ter Saksen

Insecten en hun natuurlijke vijanden in onze tuin
Kolonies plantensapzuigende insecten van welke soort ook zien de jonge blaadjes graag ontluiken in jouw tuin. Eens voorbij midzomer zie je meestal die lastigaards niet meer. Wie zijn ze, op welke planten vertoeven ze en wie zijn hun natuurlijke vijanden?
Deze wandelles wordt begeleid door Liesbet Van Reemoortere die beroepsmatig de siertelers adviseert en

begeleidt bij de geïntegreerde bestrijding van ziekten en plagen. Ze brengt je tot bij de belagers van onze tuinplanten. Met loep en digitale microscoop gaan we deze wereld eens van dichterbij bekijken. Niet alleen de schadelijke maar ook de nuttige insecten komen hierbij aan bod.

Het wordt nog fascinerender wanneer je bij verschillende plantensoorten, onderaan de bladeren, de verschillende domatia ontdekt (domatia of nestplaatsen aangemaakt door de plant om roofinsecten te huisvesten). De organisatie voorziet voldoende loepen!

Organisatie: Hortus ter Saksen vzw i.s.m. Land- en tuinbouwcentrum Waasland

Lesgevers: vakspecialisten Liesbet Van Remoortere (plagen bij bomen en struiken) en Jan Van Bogaert (bomen- en struikenkenner)

Van 19.30 - 22 uur in oranjerie Hof ter Saksen. Inschrijven noodzakelijk via www.hortus-ter-saksen.be of info@hortus-ter-saksen.be of 0473 27 60 85 voor 24 mei 2012. Deelname: 5 euro, incl. tekst en drankje in tuincafeteria.

Zondag 3 juni

Vzw Durme + CVN Wandeling in de Linie
De Liniewegel te Eksaarde is voor veel Lokeraars het mooiste wandel- en fietspad door onze open ruimte. Ten noorden van het wandelpad strekt zich een uitzonderlijk natuurgebied uit: een lappendeken van bossen, moerassen, weiden al dan niet afgezoomd met oude knotwilgen, akkers, houtkanten, rietveldjes, oude turfputten en vijvers. Vandaag neemt conservator Geert Braem je mee door dit gebied. Afspraak: 14 uur, hoofdkerk Eksaarde. Meebrengen: laarzen bij regenweer. Meer info: Geert Braem, 09 348 47 78.

Vzw Durme + CVN Wandeling in het Molsbroek
Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek. Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

CVN Drie Beken, 14u00
Hoek Pismolenstraat-Kerkstraat, Bazel. L/ *

Maandag 4 juni

Hortus Ter Saksen
Bij de bij, interactieve lezing over bijen
Einstein zei: 'Wanneer de laatste bij sterft, heeft de mens nog vier jaar te leven.' Klopt dit? Is er reden om aan te nemen dat de bij met uitsterven bedreigd is? Wist je trouwens dat imker het tweede oudste beroep ter wereld is? Hoeveel imkers zijn er in Vlaanderen? En wat is nu eigenlijk het verschil tussen een bij en een wesp? Antwoord op deze - en vele andere - vragen krijg je van een gepassioneerd imker. Tijdens de aanstekelijke lezing krijg je de mogelijkheid om in de reuzengrote bijenkorf

van Hof ter Saksen te stappen.
Organisatie: Vormingplus Waas-en-Dender i.s.m. Wase Imkersbond en groendienst Beveren
Lesgever: Willy Devriese. Van 19.30 - 22 uur in hoevegebouw Hof ter Saksen. Inschrijven met code 12 06 04A tot 24 mei 2012 op T 03 775 44 84 van Vormingplus Waas-en-Dender. Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE 05 0014-0186-1275. Deelname: 8 euro (met korting: 4 euro)

Zaterdag 9 juni

Natuurpunt Scousele Op zoek naar libellen
Zowel de waterpartijen van het Gelaagpark als de waterplas van Roomkouter-zuid zijn gegeerde plaatsen voor libellen. We nemen je graag mee op onderzoek. Voor deze wandeling krijgen we extra assistentie van libellen-expert Hugo De Beuckeleer van Natuurpunt-Waasland-Noord. Afspraak om 14 uur Steendorp Kapelstraat 114 ter hoogte van de kruising met de baan naar de steenbakkerij Wienerberger. Einde rond 16 uur.
Info : 0473 72 66 15 nine.vanhoyweghen@gmail.com

Zondag 10 juni

Hortus Ter Saksen Natuurtocht
Mol Donk - Abdij POSTEL & Nederlandse grens, EINDPUNT van "DWARS DOOR BELGIE!"
Langs het Zilvermeer en de Kempense kanalen, pastorale rust en stilte van de zandige Kempen, bereiken we de Nederlandse grens en sluiten onze "dwars-door-tocht" af in de cultureel-historisch bijzonder rijke omgeving van de abdij van Postel.
Afspraak: 9 uur kerk Mol Donk (St-Antoniusstraat, 2400-Mol) Inschrijven bij Freddy T 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

**GROTE-BOMENKAMP
VOOR KINDEREN**

Van dinsdag 3 tot vrijdag 6 juli 2012

Heb je al eens een heksenbezem in een boom zien hangen? Wist je dat de wilg je kan helpen als je hoofdpijn hebt en dat men vroeger klompen en manden van bomen maakte? Waarom heeft de berk een witte schors? En welke boom vind jij het mooist? We kijken, voelen, proeven van en in het bos.

Pas maar op of je vliegt de boom in tijdens dit zomerkamp van natuurvereniging vzw Durme!

Afspraak: Voor de kinderen die het kamp in de voormiddag volgen: afspraak om 9 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek (einde om 12 uur).

Info: Voor kinderen van 6 t.e.m. 12 jaar.

Inschrijven kan door Marieke De Vos te contacteren [marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20] en vervolgens 20 euro voor leden van vzw Durme of 28 euro voor niet-leden over te schrijven op BE52 0012 2999 0009 met mededeling 'naam kind komt naar het Grote Bomen Kamp'.

'WERELD MUSSENDAG'

20 maart wordt uitgeroepen tot 'Wereld mussendag' een dag opgedragen aan het gevederde tijpende vogeltje, ooit de meest voorkomende metgezel van de mens.

In zowat alle werelddelen ondervindt de Huismus, vooral in de grote en middelgrote steden, een drama-

tische achteruitgang.

Met de 'wereld mussendag' wil men de dramatische achteruitgang van deze ooit meest voorkomende vogelsoort in de kijker plaatsen en tegelijkertijd de aandacht vestigen op het biodiversiteits verlies in onze directe omgeving.

De eerste 'wereld mussendag' vond plaats in maart 2010 over gans de wereld om deze tijpende rakker in de kijker te plaatsen als een symbool voor vooral stedelijke biodiversiteit. Nationale en internationale organisaties, NGO's, universiteiten, scholen en individuen overal ter wereld nemen hier aan deel door het organiseren van bewustzijns programma's

Het is onvoorstelbaar maar dit alles is in gang gestoken door een persoon. Mohammed Dillawar een jonge indiër en lid van onze internationale WGUS group (werkgroep Urbane mussen) die om de 2 jaar samenkomt. De Werkgroep werd opgericht na het succes van het eerste huismus symposium in 2006 in Hamburg waarbij een aantal wetenschappers, actief in huis-

musonderzoek, zich groepeerden en besloten om regelmatig een stand van zaken op te maken.

Op het ogenblik is deze werelddag vooral bekend in Indië en de omliggende landen. Ook zij ondervinden dat de Huismus vooral in de grote steden een ach-

teruitgang kent. Het is dus belangrijk dat ook in de Westerse wereld waar de Huismus het nog slechter doet zich engageert in deze werelddag.

In de stad Gent is de Huismus alvast de vogel van het jaar in 2012

Neem dus snel een kijkje op www.worldsparrow-day.org en ontdek het thema voor 2012

Voor meer info: Jenny.delaet@ugent.be

**NATUURPUNT SCOUSELE
POELNONDERZOEK****April - mei - juni**

We gaan kijken wat er leeft in onze poelen. Wil je graag mee op pad neem dan contact op met Nine Van Hoyweghen 0473 72 66 15 nine.vanhoyweghen@gmail.com.

Je wordt verwittigd wanneer we er op uit trekken. Deze activiteit is zeker ook voor kinderen zeer aangenaam.

**WORKSHOPS NATUUR-
SCHILDEREN 'DURME EN SCHELDE'
VZW DURME**

Tijdens deze vijf sessies, langs en in natuurgebieden van vzw Durme en Natuurpunt, gaan we ons laten inspireren door de Durme en Schelde.

Afspraak: Telkens op dinsdagnamiddag om 13.10 uur op de parking van de Academie voor Beeldende Kunsten in Hamme [Marktplein 20 in Hamme: zelfde ingang als de Academie voor Muziek en Woord]. Einde voorzien om 16.30 uur. **Inschrijven:** Contacteer Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20) en schrijf vervolgens 50 euro (voor leden) of 65 euro (voor niet-leden) over op BE52 0012 2999 0009 met mededeling 'naam Workshop natuurschilderen langs Durme en Schelde. Incl. in de prijs: professionele begeleiding en een verzekering tijdens de sessies.

!Opgelet: inschrijven voor 31 maart.

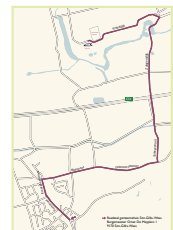
Meebrengen: De deelnemers zorgen zelf voor alle schildermateriaal en vervoer. Samen rijden is mogelijk.

Zorg voor natuur- en landschap Kreeken van Saleghem

De afdeling Waasland-Noord van Natuurpunt
nodigt u van harte uit op de viering van

50 jaar Natuurgebied Panneweel 50 jaar Zorg voor natuur en landschap in het Krekengebied van Saleghem

- 13u30:** Onthaal met koffie
(Raadzaal gemeentehuis Sint-Gillis-Waas)
- 14u00:** Welkomstwoord
(Marc Bogaerts, voorzitter Natuurpunt Waasland-Noord)
- 14u10:** 1962-2012 historische schets van het natuurbeheer in Sint-Gillis-Waas
(Jan Dhollander, erevoorzitter Natuurpunt Waasland-Noord)
- 14u30:** Ecologie en natuurbehoud in de kreeken en wielen van de Wase Scheldepolders
(Eric Rombaut, bioloog)
- 14u50:** Natuurbeheer en vrijwilligerswerk
(Walter Roggeman, algemeen voorzitter Natuurpunt vzw)
- 15u10:** Slotwoord
(Remi Audenaert, burgemeester Sint-Gillis-Waas)
- 15u30:** Vertrek naar Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Meerdonk
(eigen vervoer)
- 16u00:** Korte wandeling naar Natuurreservaat Panneweel
- 16u30:** Receptie

Graag uw aanwezigheid bevestigen via jan@panneweel.be of 0494-66 84 45 (na 15 mei)

www.panneweel.be
info@panneweel.be
waaslandnoord.waarnemingen.be

panneweel.flits@panneweel.be
boomgaard.flits@panneweel.be

BEWAAR HET GROEN IN DE HEIMEERSTRAAT TE STEKENE

De provincie Oost-Vlaanderen beseft dat het oplossen van de problematiek van de weekendverblijven een werk van lange adem zal worden.

De provincie is bekommerd dat in die tussentijd stukken ongeschonden natuur verkaveld worden en volgebouwd met weekendhuizen. Daarom wil ze zo vlug mogelijk deze groene ruimte een herbestemming geven van zone van verblijfsrecreatie naar open ruimte.

De provincie nodigt de gemeente uit om suggesties door te geven zodat die in een provinciaal ruimtelijk structuurplan kunnen opgenomen worden.

De actiegroep 'Stekene Verkocht' roept de gemeente Stekene op om hier op in te spelen. Concreet denkt de actiegroep 'Stekene Verkocht' aan een mooi stuk natuur (tussen cluster E en F) aan de Heimeerstraat. Het zou doodjammer zijn dat ook hier een verkaveling van weekendhuizen komt. Ook de provincie geeft in zijn visietekst aan dat deze optie aangewezen is. Deze groene plek vormt een groene corridorfunctie tussen de vallei van het kanaal van Stekene en de groengebieden in de bosgordel Wullebos/Wildernis/klein Sinaal. Dit moet bewaard blijven aldus de provincie.

Vermits het uitvoeren van alle plannen rond de weekendverblijven nog vele jaren kan duren, mag de gemeente het risico niet lopen dat projectontwikkelaars de Heimeerstraat verder volbouwen en het landelijk karakter helemaal verdwijnt. De provincie heeft het laatste woord, maar staat open voor suggesties van de lokale overheid omdat die de situatie ter plaatse het best kennen. De actiegroep Stekene Verkocht hoopt dat de gemeente zich inzet voor het behoud van dit plekje natuur.

Stekene, 28 januari 2012

GROEPSAANKOOP 100% GROENE STROOM EN AARDGAS VOOR GEZINNEN EN BEDRIJVEN IN DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

De Provincie Oost-Vlaanderen start binnenkort opnieuw met een groepsaankoop van 100% groene, goedkopere stroom voor gezinnen en bedrijven in de provincie Oost-Vlaanderen.

Vanaf 23 maart 2012 kunnen alle gezinnen van de provincie Oost-Vlaanderen opnieuw intekenen op een groepsaankoop van 100% groene stroom. Ze kunnen vrijblijvend en online inschrijven tot 6 mei. Eenzelfde initiatief kende vorig jaar al een groot succes.

Meer dan 10 000 inschrijvers stapten over naar een groen energiecontract en maakten op die manier 35 181 MWh elektriciteit groen. Door het overstappen werd 19 350 ton CO₂ én 2,3 miljoen euro bespaard. 45% van de inschrijvers konden tussen de 250 en 500 euro besparen.

De Provincie Oost-Vlaanderen, die een faciliterende en coördinerende rol op zich neemt, stelde de firma iChoosr aan om de organisatie van de groepsaankoop in goede banen te leiden.

Geïnteresseerde burgers kunnen nu al via de campagne website www.samengaanwegroener.be doorklikken naar de provinciale website en hun coördinaten achterlaten: ze worden dan op de hoogte gehouden van de start van de campagne op 23 maart 2012.

VOEDSEL UIT DE NATUUR.

Mensen hebben steeds voedsel verzameld in de vrije natuur. In West-Europa gebeurde dat na de tweede wereldoorlog steeds minder. De oorzaken: de toenemende welvaart (alles is te koop in de supermarkt) en de milieuverontreiniging en het gebruik van herbiciden en pesticiden (wat je in de natuur plukt is misschien wel ongezond).

Er is momenteel een vernieuwde interesse naar eetbare natuur. Permacultuur en voedselbossen zijn daar voorbeelden van. Heel wat mensen herontdekken de kennis van onze voorouders en genieten van de culinaire voordelen van bos en veld. Langs de Hamse Schelde en Durmeoeveren heb je veel kans om François van Den Broeck tegen het lijf te lopen. Hij is één van die mensen die de oude

kennis van het gebruik van planten koestert. In zijn eigen, met humor overgoten stijl, toont hij hoe je, met respect voor de natuur, heerlijke culinaire momenten kan beleven. Loop eens mee op één van zijn natuurwandelingen, een aanrader. We geven je alvast twee van zijn receptjes met ingrediënten die je overal in het Waasland kan vinden. De weetjes krijg je er ook bij.

Liliane Verbeke

Aperitief: paardebloemsiroop in witte wijn.

In april staan weiden en bossen vol met paardebloemen. (Zie bovenstaande foto)

Vroeger noemden de mensen deze bloemen molsla omdat ze groeien op molshopen en goed zijn voor de konijnen. We noemen ze soms ook pissebloemen want ze zijn ook goed voor de mens. Maar opgelet, als je veel van deze blaadjes in de lentesla doet, moet je plassen! Daarom zijn ze ook gezond, al het vuil verdwijnt uit uw lichaam.

Ook de bloemen zijn eetbaar, weet je dat elk bloemblaadje eigenlijk een bloem op zich is met een stampertje en meeldraden, leuk om eens van dichtbij te bewonderen!

Met de uitgebloeide pluizenbol doe je eerst een wens, blaas dan de pluusjes in één keer weg! Heksen gebruikten deze gevaarlijk giftige uitgebloeide koppen voor hun vliegzaam. Als ze deze giftige zelf achter hun oren wreven droomden ze dat ze konden vliegen! Deze wijsheid hadden ze van de duivel! Pas er dus mee op!

Bloemen-, blaadjes- en wilde vruchten siroop (om toe te voegen aan wijn)

Doe twee handen versnipperde bloemen of blaadjes samen met het sap van 1 citroen of een handvol citroenmelisse, in een kookpot. Overgiet met kokend water tot ze onder staan en laat een nacht trekken. Doe alles door een neteldoek en wring goed uit. Neem 1 liter vocht, doe er ½ kg suiker bij en breng aan de kook. Als de bubbels verschijnen van het vuur nemen.. Giet de kokende siroop in bokaaltjes, boordevol. Zet er een metalen schroefdeksel op en laat omgekeerd afkoelen. Gesloten bewaren de potjes een jaar. Eens geopend houden deze siropen 14 dagen in de koelkast.

Overgiet een vingerdikke laag siroop met droge witte wijn, jenever, appelsap, spuit- of plat water... Je kan de siropen ook gebruiken bij yoghurt, pudding, ijs, taarten, invriezen tot sorbet of ijslolly's of opkoken tot jam.

Gebruikte bloemen, blaadjes of vruchten:

- viooltjes
- paardebloem
- meidoornbloem
- vlierbloem, bessen
- rozen (voor mooie rode kleur enkele blaadjes klaproos)
- munt blaadjes
- citroenmelisse, citroenverbena
- bloemen en blaadjes van ananassali
- braambesse
- aardbei
- rozenbottel
- engelwortel stengels (200gr)

Netelsoep:

Pluk een hand vol jonge toppen van netels, blaadjes duizendblad en zevenblad. Snipper ze fijn en stoof ze vluchtig met een ajuintje. Voeg een warme bouillon toe die klaargemaakt is met tijm, laurier, marjolein, rozemarijn, dragon of een kruidenbouillon blokje. Nog even verwarmen en opdienen met fijne peterselie of vers duizendblad gesnipperd. Let op: laat de soep geen tweede maal koken want dan word je een gifmenger! Er komen dan stikstoffen vrij.

Zie ook kalender 14 april

ACADEMISCHE ZITTING 26 FEBRUARI 2012 KRUIN 20 JAAR

Een nabeschuiving

Het is al maanden bezig, die drukte rond de organisatie van de academische zitting ter ere van het 20-jarig bestaan van Kruin. En dat we het goed willen doen. Uiteraard.

Aankondigingen, genodigden, een locatie, aankleden van die locatie, eten en drinken, sprekers, geld om dit te organiseren. Sponsors dus.

Aangepaste muziek, een aandenken voor de stichters, cadeautje voor de sprekers, taakverdeling voor de dag zelf, ontvangst van de gasten, begeleider voor de muzikanten, gereserveerde plaatsen met kaartjes voor de speciale gasten, wegwijzers, plaatsen van die wegwijzers.

Ik vergeet waarschijnlijk de helft. Je kunt het zo zot niet noemen of er is aan gedacht.

En dan breekt die dag aan.

Om 8 uur zijn we reeds aanwezig in het kasteel. De mensen van Zonnewende hebben voor ons al een hoop werk verricht. Zij hadden de dag ervoor Winterwende gevierd en ze hebben voor ons 's nachts nog het podium verhuisd. Straffe gasten.

We brengen de zaal in orde, onze technici testen de computerapparatuur uit. De drank staat koud en de broodjes zijn al geleverd. De receptietafels zijn mooi gedecoreerd en de bloemekes brengen er wat kleur in. De wegwijzers zijn opgehangen. De stoelen staan klaar. Hier en daar wordt er een das rechtgetrokken. We zijn er klaar voor.

En dan loopt alles als een trein. De sprekers zijn de moeite waard om naar te luisteren en niet onbelangrijk : ze blijven binnen de planning. De muziek

verzorgd door het blokfluitensemble Loquinto is gewoonweg schitterend. De stichters worden verwend met een uniek schilderijtje van Robert Vlegels. **En dan is er de receptie.**

Een lekker glas cava en dito broodjes en je voelt de stress zo wegebben. Het is een gezellige groep die daar nog staat te praten.

Wie zijn ze die Kruin leden en sympathisanten? Hoelang zijn ze al bij Kruin en hoe zijn ze er bij gekomen?

Met die vragen ben ik zo hier en daar eens gaan aankloppen.

Wat mijn geïnterviewden gemeen hebben is het respect voor de natuur en het gevoel dat er moet gewaakt worden over deze waarden. Sommigen zijn al 20 jaar lid. Van het eerste uur. Anderen hebben Kruin leren kennen op wandelingen soms zelfs georganiseerd door andere organisaties. "De gezinsbond" heb ik meerdere keren horen vernoemen. Anderen waren bezorgd over de "potpolder". Nog anderen leerden Kruin kennen door vrienden of vonden extra informatie bij Kruin die ze in de klas konden gebruiken. Ook de problemen rond de Barbierbeek hebben mensen naar Kruin geleid. Graag vertellen ze me hun verhalen en anecdotes. Soms is het ook wat triestig, "Mijn man had er vandaag bij moeten zijn ... ". Dit zijn mensen van vlees en bloed.

Niet iedereen van hen is een "natuurspecialist" maar ze waarderen het werk van al onze vrijwilligers.

Kruin mag best trots zijn over deze voorbije 20 jaar.

Nine

De huidige bestuurders: van links naar rechts: voorzitter Nand Daniels, Paul Volckerick, Marieke de Wulf, Nine Van Hoyweghen, Fré Van Lierop, Robby De Winter, secretaris Veerle Heyman, Richard Timmerman, ondervoorzitter Gilbert Smet, penningmeester Lucia Busselot, Erik van De Velde en ondervoorzitter Freddy Moorthamer.

Veerle Heyman

KRUIBEEKS NATUURBEHOUD (KRUIN 20 JAAR)

Historisch overzicht van Kruijn door Gilbert Smet

Start van Kruijn:

Hier is het zo'n 21 jaar geleden allemaal begonnen. Hieronder in de kelder van het kasteel.

Door Hugo Witters werd het idee opgevat om actie te voeren rond de Barbierbeek problematiek, zoals vervuiling en dreigend wateroverlast.

Vergadering met Ecotestvoorzitter Mark Van Uytvanck als gastspreker, die doorging in de kasteelkelder. Een twintig tal aanwezigen.

De slogan was: "Is de Barbierbeek dood?"

Hieruit ontsproot het idee om een plaatselijke actie groep, zegge natuurvereniging op te richten rond dit thema. We zijn1990-91

Bij de eerste daaropvolgende bijeenkomst waren er nog een 10-tal aanwezigen, waaronder Johan Witters, Hugo Witters, Erik VDV, Nand D. en ikzelf. Met dit handvol mensen zijn we van start gegaan. Er werd grondig gebrain stormt over een naam, tot ik op het idee kwam: er moet Kruikeke inzitten (zie Eco Temse-Elversele-Steendorp-Tielrode) en het moet verwijzen naar de natuur die we willen beschermen. En het moet een vlotte afkorting hebben., En Kruikeeks Natuurbehoud of Kruijn werd geboren. Met Kruijn hadden we ook direct een symbool, n.l. de eikenboom die in ons logo prijkt.

Onze eerste stappen hadden vooral te maken met de Barbierbeek.

-Op vraag van de Gemeente, die een landschapsbescherming wilden op poten zetten voor de Barbierbeekvallei werd door Kruijn een grondige inventarisatie gedaan van de oude bosplanten en vallei begeleidende planten rond de Barbierbeek over de ganse lengte op Kruikeeks grondgebied. We kwamen tot verassende resultaten, gaande van Bosanemoon over Muskuskruid en Slanke Sleutelbloem om er maar een paar te noemen. Ook de vogels, bomen en struiken werden in kaart gebracht. Ons eerste project werd een succes. Sinds 14 januari 1994 is het landschap van de Barbierbeekvallei geklasseerd.

Schelde problematiek en Sigma plan.

Eerst sceptische, na vergadering met Patrick Meire, enthousiaste medestanders en medewerkers om de plannen rond het KBR te helpen realiseren.

Steeds positieve medewerking met W&Z en Inbo en ANB

Studiereizen om beeld bij te schaven van het toekomstig Kruikeeks Polderland, toen nog potpolder. Grensmaas, Nederlandse gebieden aan de Lek{?}....

Ondertussen zijn Nand en ikzelf vaste leden van de beheerscommissie KBR die speciaal werd opgericht om de realisatie van de doelstellingen rond de compensaties voor natuur en de realisatie van het recreatieve luik in goede banen te leiden.

Kruijn heeft zich opgeworpen om de monitoring van de weidevogels en aanverwante soorten voor zich te nemen. Sinds enkele jaren worden dus jaarlijks de nodige determinatie rondes afgelegd in Kruikeke, Bazel en Rupelmonde door een aantal enthousiaste vrijwillige Kruijnlleden. Het positieve is eveneens dat we op meer en meer deelnemers kunnen terugvallen. Dat hierbij ook heel wat jonge mensen worden aangetrokken wijst er op dat we in de goede richting aan het werken zijn. Ondertussen behoort ook de planten monitoring onder leiding van Inbo Bart VDvoorde en vanuit Kruijn Freddy tot ons vast "vrijwilligers" takenpakket.

Projecten en bijhorende publicaties

Poelenproject:

Na 5 jaar werd het plan opgevat om een opwaardering voor de Kruikeekse hoek- en rootputten te geven. Er werden enkele putten uitgekozen, na samenspraak met de eigenaars. Deze putten dienden uitgegraven te worden om de verlanding tegen te gaan en aangepast om geschikt te maken voor onze amfibieën. Daarvoor is natuurlijk geld nodig.

Om ons 5 jarig bestaan te vieren werd er een avond georganiseerd met een optreden van Willem Vermanderen. De opbrengst van deze 5 Jaar Jubelviering werd o.a. gebruikt om de beheerswerken aan een aantal poelen te financieren. Ook via de Minaraad en het Gemeentebestuur werd dit poelen project op poten gezet.

Door omstandigheden en gebrek aan voldoende

foto's : Veerle Heyman

mankracht is dit project op een klein pitje komen te staan voor een aantal jaren.

Onze amfibieën werden echter niet vergeten. Sinds 1997 werd in de Kemphoekstraat in Bazel een paddenoverzet actie gestart. Sindsdien werden verschillende duizenden padden, kikkers en salamanders gered van een gewisse dood.

Natuurverbindingsgebieden:

Door mijzelf werd het plan opgevat om verbindingsgebieden te creëren tussen de polder in aanleg en de hoger gelegen open ruimte.

Dit was ook een idee dat in de Minaraad de nodige steun kreeg van de technische – en milieudienst. De landelijke gebieden rond de Argex kleigroeve en het fort van Kruikeke lagen als het ware te wachten om als eerste in dit plan opgenomen te worden.

Nadat het opgemaakte plan door de Minaraad werd goedgekeurd en onderhandeld met de Argex directie gingen we aan de slag om verschillende duizenden bomen en struiken te planten in de bufferzones van Argex en op de reeds door hen aangekochte percelen. Het landschap werd omgetoverd van kale weilanden en maïsackers, tot kleinschalige open ruimte met linten van houtkanten en bosjes. Ook hier nam de gemeente een gedeelte voor zijn rekening door bufferzones aan te leggen aan de kant van de Galgenstraat.

Na de realisatie van dit project werd een prachtige brochure uitgegeven die verdeeld werd onder onze leden en de buurtbewoners van dit verbindingsgebied. (brochure tonen)

Als tweede verbindingsscorridor werd de Barbierbeek ter hoogte van de gewestweg voorgesteld. Deze is (misschien) na al die jaren momenteel inbouw. Een oogje in het zeil houden is zeker de boodschap. W&Z heeft al vast gezorgd dat de Barbierbeekvallei vanaf de ringdijk tot de provinciebaan een prachtige natuurlijk verbindingsgebied wordt.

Natuurbelevingsproject – Fietsen door natuurlijk Kruikeke

Een volgend project dat we gerealiseerd hebben ging een hele andere richting uit. Het was een “natuur- en open ruimte belevings project”. Met al onze toenmalige bestuursleden werd een fietstraject uitgestippeld en uitgetest langs zoveel mogelijk landelijke wegen waarbij aandacht werd gegeven aan zowel natuur- als cultuur en heemkundige as-

pecten. Uiteraard werd hiervoor eveneens beroep gedaan op de heemkundige kring van Bazel en Kruikeke. Al deze ervaringen werden opgetekend in een boekje. Er werd een heuse fietskaart, van maar liefst 42 km, gemaakt. Het boekje bevatte naast beschrijving van het traject ook een lijst met vragen die de fietsers konden oplossen indien ze het traject afmaalden, en uiteraard hun ogen de kost gaven. (boekje tonen)

De titel was “Fietsen door Natuurlijk Kruikeke. In totaal werden zo’n 1000 boekjes verkocht.

Bos aanplanting Brouckwijk

In samenwerking met de eigenaar werd een gedeelte van dit broekbos in het laag veengebied van de Bazelse polder omgezet van populieren naar elzenbroekbos. Wat nu gebeurt in KBR met de boscompensaties werd reeds in 1993 reeds door Kruijn gestart. Het resultaat is nu te bewonderen naast de Verkortingsdijk.

Drie Beken, een wandelpad voor Mindervaliden.

Door inbreng van Richard, die een studie object zocht voor zijn eindwerk als natuurgids werd een wandeling met aangepast pad voor mindervaliden uitgestippeld en aangelegd. De realisatie gebeurde in samenwerking met het Gemeentebestuur en Natuurpunt en Voor dit project werd een prachtige wandel brochure opgemaakt. Regelmatig vinden er geleide wandelingen plaats die zich ook toespitsen op groepen mindervaliden/

Monitoring:

Vrijwillige vogel inventarisatie rondes voor allerlei officiële instanties werden reeds van bij de start uitgevoerd. Hierdoor genieten we eveneens buiten de gemeente grenzen een sterke appreciatie .

Om er enkele te noemen in een notendop: PTT tellingen, watervogeltellingen en roofvogel wintertellingen

Al deze gegevens worden door het INBO gebundeld om een duidelijke trend te krijgen over ons vogelbestand, als barometer voor de kwaliteit van onze Vlaamse open ruimte.

Uiteraard is er sinds twee jaar ook de weide vogel monitoring bijgekomen die we uitvoeren voor de Beheerscommissie in het kader van de rapporteringen over het KBR project aan Vlaanderen en Europa.

Wielewaal – Natuurpunt

Dat een plaatselijke natuurvereniging niet zo maar

uit de grond wordt gestampt is evident. Enkele onder ons waren echter nauw betrokken bij de regionale afdeling van Wielewaal, n.l. Land van Waas-Zuid. Dit was eigenlijk de ruggesteun voor onze kleine plaatselijke vereniging.

Met Wielewaal LvWZ als voorbeeld werd veel aandacht geschonken aan Natuurbeleving en Educatie. Door samengaan van Wielewaal en Natuurreservaten werd deze rol uiteindelijk overgenomen door Natuurpunt Wal.

Natuurbeleving:

Rode draad in ons programma was natuurbeleving en educatie voor de gewone mensen en werken aan behoud van de natuur in Kruikeke door de inspanningen van een vaste kern.

Doel: mensen van Kruikeke warm maken voor onze resterende natuurlijke omgeving zowel binnen als buiten onze Gemeente.

Enkele voorbeelden:

Vroegochtend wandelingen in Kruikeke zelf.

Herfst- en Winterwandeling in onze nabije omgeving, landschapswandelingen voor het grote publiek.

Lente- en Zomerwandelingen specifiek gericht op fauna en flora.

Jaarlijkse busreis naar "onbekende bestemmingen in België" die telkens juweeltjes van landschap en natuur bleken te zijn. Momenteel zijn we aan onze 21 ste uitgave.

Educatie:

Het luik educatie vertaalde zich oorspronkelijk door het organiseren van avonden over uilen, kleine landschapselementen, vogels in de tuin e.d.

Door onze contacten met onze scholen via kinderen en klein-kinderen werden enkele onder ons ingeschakeld in praktijk opleiding van onze jeugd. Zo ontstond de Hoekenwerking om op regelmatige tijdstippen met enkele jongeren de natuur in te trekken. Zelfs onze kleuters kregen hun vuurdoop in natuuropleiding.

Door inbreng en financiële steun van Zonnewende werd het educatieve luik voor scholen voor het eerst opengetrokken naar alle zes de basisscholen van Groot-Kruikeke.

Het project Kruikeke Vol Leven was geboren.

Momenteel zijn we aan onze derde jaargang toe en met succes. Projecten over nestkasten, voeren en beloeven, zwaluwen- en gierzwaluwen zijn de reeds met succes gerealiseerde lessen pakketten.

Door het binnenhalen van Freddy in onze kerngroep werd een andere luik aan onze educatie stroom toegevoegd, n.l. de maandelijkse plantnavonden.

In samenwerking met W&Z werden Opleidingen georganiseerd voor gidsen voor Kruikeeks Polderland waarin alle belangrijke aspecten van onze polder aan bod kwamen, met name veiligheid, cultuur-historie, overstromingen, eco service systems en uiteraard ook de specifieke fauna en flora.

De toekomst:

Kruin zal in de toekomst zeker verder gaan op zijn elan als natuurvereniging met natuurbelevings activiteiten en educatie om de Kruikekenaren te leren genieten van hun omgeving .

Wat educatie betreft gaan we zeker verder met projecten voor alle scholen. KVL wordt verder uitgewerkt met nieuwe thema's zoals Steenuilen en Boerenzwaluwen.

De Plantenavonden worden opengetrokken naar Natuur Info avonden over alle aspecten van onze fauna en flora met specialisten als gastsprekers.

De Barbierbeek, wat ooit als doel voor onze oprichting betrof, zal nu toch na 20 jaar kunnen opgevaardeerd worden.

Provincie volop bezig met onteigeningen van percelen aan de Barbierbeek om eindelijk onze voorstellen te realiseren: buffers met houtkanten en wachtbekken voor overtollig oppervlakt. Hopelijk duurt de realisatie op het terrein nu nog geen 20 jaar.

Last but not least:

KBR of Kruikeeks Polderland meehelpen op de kaart zetten samen met W&Z, ANB en het INBO als één van de mooiste aaneengesloten natuurgebieden in Vlaanderen met oog op veiligheid, natuurontwikkeling en recreatie. Dit zal een enorme uitdaging blijven voor de toekomst.

Ik dank jullie voor de aandacht.....

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland:

Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas

Secr. Erik Rombaut,

Stationsstraat 126,

9170 Sint-Gillis-Waas.

☎ + fax 03/770 71 47

erik.rombaut@scarlet.be

www.abllo.be

***ONS STREVEN vzw**

Milieuwerkgroep Tielrode :

B.A. Heymanstraat 92,

9140 Tielrode.

☎03/771 20 92 of 03/711 04 43

www.onsstreven.be

info@onsstreven.be

***DE RAAKLIJN**

Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele:

F. De Beleyr, Kleemstraat 89,

9111Belsele. ☎03/722.07.62

firmin.de.beleyr@telenet.be

www.deraaklijn.be

***RING-COMITÉ (=Actiecomité Neen aan de Grote Ring)**

Gilbert Cant, Perstraat 88,

9120 Haasdonk ☎ 03/775.19.31

haasdonk.com@gmail.com

www.haasdonk.com

***ECOTEST**

Milieuvereniging gemeente Temse:

Negenoostraat 3, 9140 Steendorp

☎ 03/774 22 57

***Vriendenkring NATUUR-HUIS PANNEWEEL**

Jan DHollander

Bergstraat 25,

9170 De Klinge

☎ 03/770.64.26

info@panneweel.be

www.panneweel.be

DURME vzw

☎ + fax 09/348 30 20.

www.vzwdurme.be

info@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Sint-Niklaas-Stekene**

Tommy Vercauteren,

Zwaanaardestraat 145,

9112 Sinaai

sintniklaas-sinaai@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Zele-Berlare-Wichelen**

Neleke De Brauwer

Driesstraat 105,

9240 Zele,

zele-berlare-wichelen@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Hamme-Dendermonde**

Marc Hebbelincx

Moortelstraat 38,

9220 Hamme,

hamme-dendermonde@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Lokeren-Moerbeke-Stekene**

André Verstraeten,

Waasmunsterbaan 124a

9160 Lokeren,

hamme-dendermonde@vzwdurme.be

NATUURPUNT

➔ **Afdeling Hamme**

Frans Van Havermaet,

Rijbunder 1,

9220 Hamme,

☎ 052/471893

frans.van.havermaet@telenet.be

➔ **Waasland NOORD**

Marc Bogaerts, Bormte 24

9190 Stekene, ☎ 03/779.89.31

voorzitter@panneweel.be

www.natuurpunt.be/waaslandnoord

➔ **Zuid-Waasland**

Liliane Verbeke, Cauwerg 15

9140 Temse,

☎ 03/771.17.43

www.natuurpunt-zuid-waasland.be

➔ **Scousele (onderafdeling WAL)**

Nine Van Hoyweghen, Negenoo-

straat 30, 9140 Steendorp

☎ 03/774.44.70 0473 72 66 15

nine.vanhoyweghen@gmail.com

➔ **Moervaart-Zuidlede**

Dirk Van Pottelberg

Spelonckvaart 38, 9180 Moer-

beke-Waas & 09/346 95 68

dirk@heidebos.be

www.heidebos.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische

Leefwijze en Tuinieren

Temmermans Marc, Watermolen-

dreef 126, 9100 Sint-Niklaas

marc.temmermans@telenet.be

J.N.M.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu

➔ **afdeling Waasland**

Else Vandaele, Kiekenhaag 67

9190 Stekene

☎ 03 789 09 06 / 0499 13 05 32

elsevandaele@gmail.com

www.jnm.be/waasland

➔ **afdeling Durmeland,**

De Brauwer Neleke, Driesstraat 105, 9240 ZELE

☎ 052/44 88 38 ☎ 0498/77 49 70

debrauwer_neleke@scarlet.be

www.jnm.be/durmeland

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Koetshuis • Stadspark Walburg-

straat 37 • 9100 Sint-Niklaas

Jan Rodts ☎03/296 26 80

info@vogelbescherming.be

www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst

☎03/775 28 51 Haasdonkbaan

101, 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120

Beveren. ☎ 03/755.23.26

C.V.N. Centrum voor natuur en

milieueducatie -regio Waas

Dirk De Roose,

Schauselhoekstraat 18,

9140 Temse, ☎ 03/771.49.24

dirk.de.roose@scarlet.be

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese, Drie Lindekens 48,

9120 Beveren ☎ 03/755 15 65

waseimkersbond@telenet.be

Druk in de Weer

Forelstraat 35,

9000 Gent

Tel. 09 224 29 14

info@drukindeweer.be

* geassocieerd met ABLLOvzw

'T GROENE WAASLAND

Hoofredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51
Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13
Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis
IBAN BE64 0001 7098 7152
BIC BPOT BE B1

Vormgeving en coördinatie : Maria Van de Vyver
 Gilbert Cant 03/775 1931

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1400 exemplaren
't groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* door **7 EURO** over te schrijven naar *'t groene waasland* op **IBAN BE64 0001 7098 7152**
met vermelding abonnement *'t groene waasland 2012*
en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.
*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

- 2 ...Woordje hoofdredacteurDirk Hylebos
- 3 ...Kaarsjes voor Vogelbescherming VlaanderenVogelbescherming Vlaanderen
- 4 ...Kokmeeuw kleurringonderzoek afgelopen broedseizoen in het MolsbroekTim Audenaert
- 5 ...Snoeiorkaan over Tielrode!Ons Streven
- 6 ...De Ecologische Voetafdruk: een krachtige milieu indicatorABLLOvzw
- 13 ...In de ban van de ring : de Westelijke Tangent en fijn stofABLLOvzw
- 12 ...Behoud van de voetweg 68Natuurpunt Scousele
- 13 ...Kalender en kalender-info
- 24 Bewaar het groen in de Heimeerstraat te StekeneStekene Verkocht
- 24 Groepsaankoop 100% groene stroom en aardgas voor gezinnen en bedrijven
...in de provincie Oost-Vlaanderen
- 24 Voedsel uit de natuurVelt
- 26 Academische zitting KRUIN 20 jaar op 26 februari 2012Nine Van Hoyweghen
- 27 ...KRUIN 20 jaar: historisch overzicht Kruin Gilbert Smet

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 32ste jaargang - nr 2; maart 2012 - nr **174**
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's), Marc
Temmermans, Jenny De Laet, Jef Verspecht, Alex Zel-
lien, Michaël Crapoen, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hy-
lebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten bin-
nen zijn **vòòr 25 april 2012** via E-mail-adres :
groene.waasland@gmail.com of schriftelijk bij Gilbert Cant,
Perstraat 88, 9120 Haasdonk